

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANASANAT DALI

DEVİR-İ HİNDÎ, ÂYİN DEVİR-İ REVÂNÎ, DEVİR-İ KEBİR
USULLERİNİN USUL-VEZİN AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Derya TOSUN

Tez Danışmanı
Prof. Mutlu TORUN

Ocak 2006

İstanbul

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ.....	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY.....	ix
ÖNSÖZ	xi
1.GİRİŞ	1
2.DEVR-İ HİNDÎ, ÂYİN DEVR-İ REVÂNI, DEVR-İ KEBÎR USULLERİ.....	1
2.2. Devr-i Hindî	1
2.2. Âyin Devr-i Revânî	3
2.3. Devr-i Kebîr	5
3.ARUZ VEZNİ	7
3.1.Aruz Vezni'nin Tanımı ve Tarihçesi	7
3.2.Türk Edebiyatında Aruz	9
3.3.Aruz Vezni'nin Yapısı	9
3.3.1.Aruz Vezninde Bahir Kavramı	10
3.3.2. Aruz Vezninde “Vasl,İmale,Zihaf,Med,Kasr, Sekt-i Melih” ..	15
4.DEVR-İ HİNDÎ, ÂYİN DEVR-İ REVÂNI, DEVR-İ KEBÎR USULLERİNİN USUL-VEZİN AÇISINDAN İNCELENMESİ	16

4.1. Devr-i Hindî Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi	16
4.1.1. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün	16
4.1.2. Fâilâtün fâilâtün fâilün	33
4.1.3. Mef ‘ ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün	41
4.1.4. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün	45
4.1.5. Mefâîlün mefâîlün feûlün	49
4.1.6. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün feûlün	53
4 2.Âyin Devr-i Revâmî Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi..55	
4.2.1. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün	55
4.2.2. Fâilâtün fâilâtün fâilün	60
4.2.3. Mef ‘ ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün	64
4.2.4. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün	67
4.3. Devr-i Kebîr Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi	70
4.3.1. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün	70
4.3.2. Mef ‘ ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün	76
4.3.3. Fâilâtün fâilâtün fâilün	79
5.DEVR-İ HİNDÎ, ÂYİN DEVR-İ REVÂNİ, DEVR-İ KEBİR USULLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	82
5.1. Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revâmî Usullerinin Karşılaştırılması..	82
5.2. Devr-i Hindî, Devr-i Kebîr Usullerinin Karşılaştırılması	83
5.3. Âyin Devr-i Revâmî, Devr-i Kebîr Usullerinin Karşılaştırılması	85
6.SONUÇ.....	87
KAYNAKÇA.....	88

EKLER

1. BESTEKÂRLAR KRONOLOJİSİ..... 89

Özgeçmiş 92

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1. 7/8' lik Devr-i Hindî Usul Notası

Şekil 1.2. 7/8' lik Devr-i Hindî Velvelesi

Şekil 1.3. 7/4' lük Devr-i Hindî Usul Notası

Şekil 1.4. 7/4' lük Devr-i Hindî Velvelesi

Şekil 2.1. 14/8' lik Âyin Devr-i Revânî Usul Notası

Şekil 2.2. 14/8' lik Âyin Devr-i Revânî Velvelesi

Şekil 2.3. 14/4' lük Âyin Devr-i Revânî Usul Notası

Şekil 2.4. 14/4' lük Âyin Devr-i Revânî Velvelesi

Şekil 3.1. 28/4' lük Devr-i Kebîr Usul Notası (1. şekil)

Şekil 3.2. 28/4' lük Devr-i Kebîr Velvelesi

Şekil 3.3. 28/4' lük Devr-i Kebîr Usul Notası (2. şekil)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Devr-i Hindî “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün”

Tablo 2. Devr-i Hindî “Fâilâtün fâilâtün fâilün”

Tablo 3. Devr-i Hindî “Mef’ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün”

Tablo 4. Devr-i Hindî “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün”

Tablo 5. Devr-i Hindî “Mefâîlün mefâîlün feûlün”

Tablo 6. Devr-i Hindî “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün feûlün”

Tablo 7. Âyin Devr-i Revânî “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün”

Tablo 8. Âyin Devr-i Revânî “Fâilâtün fâilâtün fâilün”

Tablo 9. Âyin Devr-i Revânî “Mef’ûlü mefâîlü mefâîlü fa’ lün”

Tablo 10. Âyin Devr-i Revânî “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün”

Tablo 11. Devr-i Kebîr “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün”

Tablo 12. Devr-i Kebîr “Mef’ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün”

Tablo 13. Devr-i Kebîr “Fâilâtün fâilâtün fâilün”

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜZİĞİ ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr Usullerinin
Usul-Vezin Açısından İncelenerek
Karşılaştırılması

Hazırlayan

Derya Tosun

Tez Danışmanı

Prof. Mutlu Torun

01.2006

ÖZET

Yapılan bu çalışmayı hazırlamaktaki amacımız, yedi zamanlı olan Devr-i Hindî usulünün Âyin Devr-i Revânı ve Devr-i Kebîr usullerini oluşturmuş olabileceği düşüncesidir. Bu düşünceye açıklık getirebilmek için şu incelemelerin yapılması gerektiğine karar verilmiştir: Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı ve Devr-i Kebîr usullerinin incelenmesi, Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı ve Devr-i Kebîr usullerinde notaya alınan aruz vezinli eserlerin tespiti ve incelenmesi, Devr-i Kebîr usulünde notaya alınan peşrev ve sözlü eserlerin cümle yapısı açısından incelenmesi.

Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı ve Devr-i Kebîr usulleri darbları açısından incelenmiştir. Âyin Devr-i Revânı usulünün iki Devr-i Hindî usulünün birleşiminden meydana gelmiş olabileceği düşüncesiyle yola çıkıldığında darbların hemen hemen

aynı olduğu tespit edilmiştir. Devr-i Kebîr usulünde ise darbların ilk bakışta tamamen farklılık gösterdiği görülmüştür.

Çalışmanın bir sonraki safhası olan eser incelemesine geçilmiştir. Önce bu üç usulde bestelenmiş, güfteleri aruz veznine uygunluk gösteren eserler tespit edilmiştir. Tespit edilen 664 eserin notaları Aytaç Ergen' in hazırladığı Notam 1 programından temin edilerek incelenmiştir. Öncelikle incelenen eserlerde kullanılan vezin kalıpları belirlenmiştir ve her usul oranlarıyla belirtilmiştir. Her vezin kalıbı her usul için farklı bir şema hazırlanarak gösterilmiştir. İncelediğimiz usuller için tercih edilen vezin kalıpları açıkça görülmektedir. Hazırlanan şemalar bize göstermiştir ki; vezin kalıplarının usuller üzerindeki yerleşimi tamamen aynı gibidir, farklılıklar yok denecek kadar azdır.

Yapılan incelemeler sonucunda aruz vezni ile bu usuller arasındaki bağlantı araştırılmış; aruz vezin kalıpları ve Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî, Devr-i Kebîr usulleri notaya alınan eserler ile birlikte incelenerek, bu üç usul arasındaki ilişki nedenler ve sonuçlarla ortaya konmaya çalışılmıştır.

REPUBLIC OF TURKEY
HALIC UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF TURKISH MUSIC
MASTER OF ART THESIS

Detailed Comparison of Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî, Devr-i Kebîr
by Their Rhythm Forms and Rhythms

Prepared By
Derya Tosun

Advisor
Prof. Mutlu Torun

01.2006

SUMMARY

The aim of carrying out this study is to state that Devr-i Hindî rhythm form with seven beat might have united to shape the Âyin Devr-i Revânî and Devr-i Kebîr rhythm forms. In order to clarify this rationale, it has been decided that the following studies should be done: examining the Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî and Devr-i Kebîr rhythm forms, examining and determining the works with prosodial metre written with notes in Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî and Devr-i Kebîr rhythm forms, examining the peshrev and oral works with notes in Devr-i Kebîr rhythm forms, in terms of sentence structure.

Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî and Devr-i Kebîr rhythm forms have been examined concerning their strikes. Based on the rationale that Âyin Devr-i Revânî rhythm form is the combination of two Devr-i Hindî rhythm forms, it is found that

the strikes are almost the same. As for Devr-i Kebîr rhythm form, it is observed that at first glance the strikes were completely different from each other

The next phase of the study is to examine the musical works. First of all, the works composed in these three rhythm forms, whose lyrics harmonize with the prosodial metre, has been detected. The notes of 664 detected works have been studied with the help of Notam 1 programme by Aytaç Ergen. First, the metres used in the examined works have been found out and each rhythm form has been presented with its proportion. Each metre has been displayed within a different diagram for each of the rhythm forms. The metres chosen for the rhythm forms that we have been studying on, can be clearly seen. The diagrams show us that the position of metres on the rhythm forms are almost the same, there is no significant difference.

As a result, it has been concluded that there is a connection between the prosodial metre and Turkish Music styles. Through examining the prosodial metre and Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânî, Devr-i Kebîr rhythm forms along with the works written with notes, the relation between these three rhythm forms has been revealed with causes and effects.

ÖNSÖZ

Bu çalışma T. C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Anasanat Dalı Bölümü Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

İ. T. Ü. Türk Müziği Konservatuarı Kompozisyon Bölümü ve Haliç Üniversitesi Türk Müziği Konservatuarı'nda aldığım eğitimin sonunda "Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr Usullerinin Usul-Vezin Açısından Karşılaştırılması" başlıklı bu çalışma bitirme tezimin konusunu içermektedir.

Tüm çalışmalarımnda bilgi birikimini benimle paylaşan değerli hocam Prof. Mutlu TORUN'a, bu çalışma süresince yardımlarını benden esirgemeyen arkadaşlarım Araş. Gör. A. Başak İLHAN'a ve Sistem Uzmanı-Bilgi İşlem Şefi Tevfik ÜLKER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Saygılarımla

Derya Tosun

İstanbul 2006

1.GİRİŞ

Bu çalışma hazırlanırken Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr usullerinde aruz vezni ile bestelenmiş sözlü eserler incelenmiştir.

Öncelikle Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr usullerinin yapıları incelenmiştir. Bu usullerde kullanılan vezin kalıpları belirlenmiş ve eser seçimine geçilmiştir. İncelenecek eserler belirlendikten sonra “Notam1” adlı nota programından 699 eser notası temin edilmiştir. Fakat belirlenen tüm eserlerin notasına ulaşmak mümkün olamamıştır.

Ulaşılan 520 adet Devr-i Hindî, 49 adet Âyin Devr-i Revânı, 41 adet Devr-i Kebîr sözlü eser incelenerek her usul ve vezinde tablolar oluşturulmuştur. Her usul vezin yerleşim şekilleri açısından incelenmiş ve birbirleriyle karşılaştırmalar yapılmıştır.

Son olarak yapılan incelemeler sonunda ulaşılan sonuçlar bir bütün halinde değerlendirilmiştir.

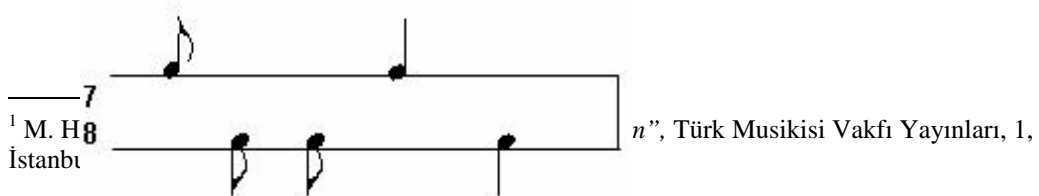
2.DEVR-İ HİNDÎ, DEVR-İ REVÂN, DEVR-İ KEBÎR USULLERİ

2.1.Devr-i Hindî¹

Devr-i Hindî usulü yedi zamanlı beş vurgulu bir usuldür. Yürük Semâî usulünden farkı son ‘DÜM’ vurgusundaki bir zaman değerinin iki zaman değerine çıkarılmış olmasıdır. İkinci mertebesine Sengin Devr-i Hindî de denir. Dinî musikimizde ve şarkı bestelenmesinde kullanılmıştır. Bu usul bir Semâî ve bir Sofyan usulünün birleşmesinden meydana gelmiştir. Mertebelerine göre usul ve velvele notaları şöyledir

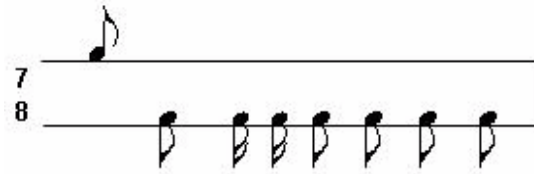
Şekil 1.1.

7/8 Usul Notası:

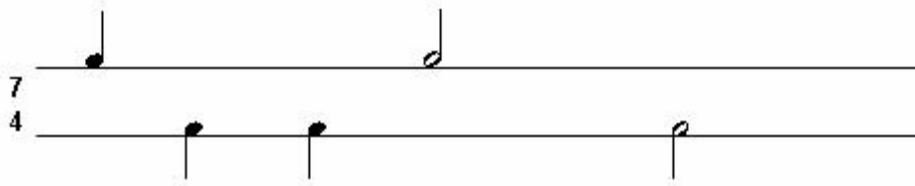
Şekil 1.2.

7/8 Velvelesi:

Şekil 1.3.

7/4 Usul Notası

Şekil 1.4.

7/4 Velvelesi

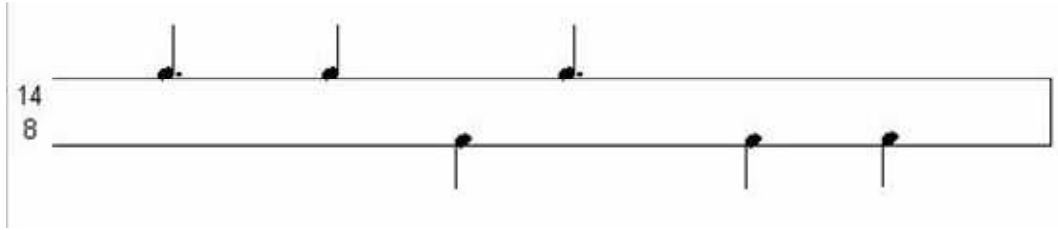

2.2. Âyin Devr-i Revânî²

Âyin Devr-i Revânî usulü on dört zamanlı ve altı vurguludur. Bu usule aynı zamanda Mevlevî Devr-i Revânî ismi de verilmiştir. Bu ismin veriliş nedeni, ayinlerin birinci selâmları bu usulle bestelenmiş olmasındandır. Dini musikimizde ilahilerin bestelenmesinde az da olsa kullanılmıştır. Mertebelerine göre usul ve velvele notaları şöyledir:

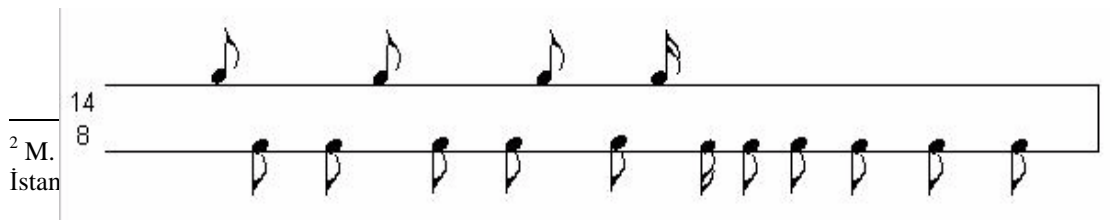
Şekil 2.1.

14/8 Usul Notası:

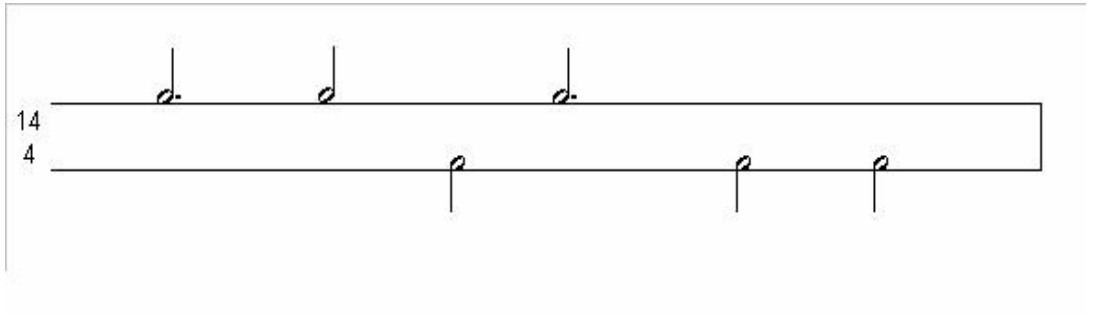

Şekil 2.2.

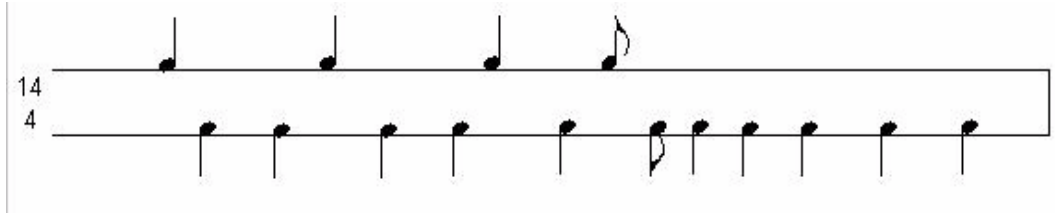
14/8 Velvelesi

Şekil 2.3.
14/4 Usul Notası:

Şekil 2.3.
14/4 Usul Notası:

2.3. Devr-i Kebîr³

Büyük usullerin içinde çok önemli bir yeri olan Devr-i Kebîr usulü yirmi sekiz zamanlıdır. Özellikle peşrevlerde çok kullanılmıştır. Dini musikimiz formlarından Mevlevî musikisinde çok önemli bir yeri vardır. Büyük dönüş, büyük devir anlamına gelir. Semâ ayinlerinde peşrevle birlikte semâzenler yürüyerek üç kere devir yaparlar. Her devirde postnişin (Şeyh Efendi) i selamlarlar. Bu merasim bitinceye kadar peşrev tekrarlanır. Kudüm usullerinde yani velvelesinde aşağıda görüleceği gibi bu peşrevlerde iki Devr-i Kebîr usulünün velveleleri ayrı ayrı yapılarak birbirine eklenmiş ve buna “Muzaaf Devr-i Kebîr” denilmiştir. Bir de âyini şeriflerin üçüncü selâmlarının baş tarafı bu usulle bestelenmiştir. Bunun da velvelesi ayrıdır. Lâ Dinî (dinî olmayan) eserlerde kullanılan Devr-i Kebîr usulünün ana kalıbı daha değişiktiir. Bu usul Zincir usulünün dördüncü halkasını teşkil eder. Ana kalıpta değişiklikleri vardır. Bu usulün baş tarafındaki “TE-KE” vurguları yerine bir zaman değerli “TEK” kullanılmıştır. Önemli bir değişme yoktur, ayrı bir usul olarak ele alınmamıştır. İkinci şekil; Klâsik eserlerde kullanılan şeklidir. Usul notaları ve velveleleri şöyledir:

³ M. Hurşit UNGAY, “Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm”, Türk Musikisi Vakfı Yayınları, 1, İstanbul, 1981, s.180.

Şekil 3.1

Şekil 3.2

Şekil 3.3

3. ARUZ VEZNİ⁴

3.1. Aruz Vezni'nin Tanımı ve Tarihçesi

Aruz “çadırın ortasına destek olarak dikilen direk” demektir. Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında “hecelerin uzunluk ve kısalıkları temeline dayanan nazım ölçüsü” anlamında kullanılır.

Arapların ilmi ş-şi' r dedikleri şiir bilimi, aruz bilimi (ilmü-l aruz) ve uyak bilimi (ilmü-l kâfiye) diye ikiye ayırır. Aruz bilimi, aruz ölçüsü (aruz vezni) ' nün kurallarını bildirir.

Aruz vezni, Arapçanın hece dizgesine sıkı sıkıya bağlıdır, ondan ayrı düşünülemez. Arapçada temel harfler ünsüzlerdir. Bu harfler ya harekesiz (sakin) ya da harekeli (müteharrik) olurlar. Hastalıklı harfler (hurûf-ı illet) denilen elif, vav, ye, yani bizim â, û, î ile gösterdiğimiz ünlüler, Arap dilcilerine göre bir hareke ile harekesiz ünsüzden birleşmiş seslerdir. Buna göre bir beyiti oluşturan harfler arasında harekesiz ve harekeli harfler birlikte bulunacaktır. Bu harflerden ikisinin birleşmesine “sebeb” (ip), üçünün birleşmesine “veted” (ağaç kazık) denir. Bunların da kendi aralarında ikiye ayrılmasından dört çeşit temel hece yapısı oluşur:

- a. ben, gel, kar gibi yatay bir çizgi (_) ile gösterilen kapalı heceler.
- b. te-pe, ka-ra, ya-ra gibi bir nokta (.) ile gösterilen açık heceler.
- c. gö-nül, ka-lem, se-pet gibi bir açık bir kapalı (. _) heceler.
- d. bâ-de, hâ-ne, lâ-le gibi bir kapalı bir açık (_ .) heceler.

Bu temel parçaların birleşmesinden 8 ana kalıp ortaya çıkar. Her beyitte en az dördü bulunan bu parçalara “tef' il, tef' ile, cüz” denir. Bu temel parçalar şunlardır:

1. fa' ûlün (fe' ûlün)(. _ _)
2. fâ' ilün, fâ' ilât (_ . _)
3. mefâ' lün (. _ . _)
4. fâ' ilâtün (_ . _ _)
5. müstef' ilün (_ _ . _)
6. mef' ûlâtü (_ _ _ .)
7. müfâ' aletün (. _ . . _)

⁴ <http://www.osmanlimedeniyeti.com>, “Aruz Vezni”

8. mütefâ' ilün (. . _ . _)

Bu ana parçaların hece düzenlerinden birtakım değişik parçalar doğmuştur.

Bunlar da şöyle gösterilebilir:

1. fa' , fâ' (_)
2. fa' ûl (fe' ûl)(. _)
3. fa' lün, fâ' il (_ _)
4. fa' ûlün (fe' ûlün) , mefâ' il (. _ _)
5. fe' ilün, fe' ilât (. . _)
6. fâ' ilün, fâ' ilât (_ . _)
7. mef' ûlü (_ _ .)
8. mefûlün, mef' ûlât (_ _ _)
9. fe' ilâtün (. . _ _)
10. mefâ' ilün (. _ . _)
11. mefâ' ilün (. _ _ _)
12. mefâ' ilü (. _ _ .)
13. fe' ilâtü (. . _ .)
14. fâ' ilâtün (_ . _ _)
15. müstef' ilün (_ _ . _)
16. müfte' ilün (_ . . _)
17. fâ' ilâtü (_ . _ .)
18. mef' ûlâtü (_ _ _ .)
19. mütefâ' ilün (. . _ . _)
20. müfâ' aletün (. _ . . _)
21. müstef' ilâtün (_ _ . _ _)

Aruz bilimini böyle bir öğreti biçiminde ilk olarak ortaya koyan ünlü Arap dilcisi İmam Halil bin Ahmed (öl. 786)' dir. Bu bilimle ilgili kuralların bir bölümü İslâmîlığın ilk çağlarında bilinmiyordu. İmam Halil' in ortaya attığı bu dizge ilk zamanlar kabul edilmemiştir.

Araz aruzu, önce İran'a geçmiştir. İranlılar aruzun kendi eski ölçülerine yakın olanlarını seçmişler, bu ölçüler içinde bahirler bile uydurmuşlardır, örneğin, hezec bahrinin biçimlerinden oluşan 24 rubai kalıbını İranlılar bulmuşlardır.

3.2. Türk Edebiyatında Aruz

Türklerin çok eski çağlardan beri güçlü bir halk şiiri geleneği vardır ve hece ölçüsü kullanılıyordu. İslâmiyet'in kabulünden sonra, İran edebiyatının etkisiyle Türkler de Farsça şiirler yazmışlar ve Farsçayı şiir dili olarak benimsemişler. Böylece Türkler, ilk şiirlerinde İran aruzunu kullanmaya başlamışlardır. Türkçede Kutadgu Bilig adlı yapıtta ilk olarak kullanılan kalıp, fa'ülün fa'ülün fa'ülün fa'ül'dür.

Aruzu kullanmaya başlayan Türk şairleri büyük güçlüklerle karşılaşmışlardır. Türkçede uzun ünsüz bulunmaması Türkçe sözcüklerdeki kimi ünlülerin uzatılması sonucunu doğurmuştur. Bununla birlikte Türkler ilk zamanlarda hece ölçüsüne en yakın olan kalıpları seçerek başlamışlardır.

Aruzun önemli bir edebiyat sorunu olarak ele alınması Servet-i Fünûn şairleriyle başlamıştır. aruz kalıplarım önce, müzik değerleri bakımından ele almışlar; sonra, kullanılan kalıbın, şiirin konusuna ve dize içindeki sözcüklerle olan uygunluğu üzerinde önemle durmuşlar, hatta, ölçünün müzik değeri açısından konu ile bağlılığını sağlayabilmek için, konunun gelişmesine göre bir şiir içinde birkaç kalıp kullanmışlardır. Cumhuriyet döneminde, hece ölçüsü aruza karşı kesin bir üstünlük kazandıktan sonra bile aruz-hece tartışması sürmüştür. Aruz ölçüsünün Arapça sözcüklere göre düzenlenmiş bir çeşit ezgi olduğu, bugün de dilimizde Arapça ve Farsça sözcükler bulunduğu için, aruz ölçüsünü bırakmamızın olanaksızlığı üzerinde durulmuştur. Aruza yeni bir düzen verme çabalarına girişilmiş fakat başlangıç noktasından ileri gidememiş ve sonuçsuz kalmıştır.

3.3. Aruz Vezni' nin Yapısı

Aruz Ölçüsünün temeli, hecelerin uzun ve kısa olmaları özelliğine dayanır. Ölçünün doğru olarak bulunabilmesi için önce, dizedeki hecelerin değerlerinin saptanması gerekmektedir. Türkçe, Arapça ve Farsça sözcüklerdeki heceler iki ana bölümde toplanmıştır:

- A. Açık hece : Buna muallak (asıllı, boşlukta duran) da denilmiştir. Ölçü uygulamasında açık heceler bir nokta (.) ya da ters bir yay işaretiyle gösterilir. (+) işaretiyle gösterenler de vardır. Türkçe sözcüklerde iki türlü açık hece bulunur

B. Kapalı hece: Buna müsned (dayanılmış) de denir. Ölçü uygulamasında kapalı heceler vatav_(—) va da dikev bir çizgiyle gösterilir.

3.3.1. Aruz Vezninde Bahir Kavramı

“tef’ ile” ve “cüz” adı verilen temel parçaların türlü biçimlerde yan yana gelmelerinden daha büyük kalıp (vezin)’ lar ortaya çıktığından bahsedilmiştir.. Bunlar sınıflanmasıyla ortaya çıkan “bahirler” ve “daireler” dir.

Bu ölçüler İran ve Türk sınıflamasına göre 14 bahir 4 dairedir. Bu daire bahirlerdeki ölçüler örneklerle birlikte aşağıda gösterilmiştir.

I. Daire-i mu’telif

1. Bahr-i Hezec

1. mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün
2. mefâ’ilün mefâ’ilün fa’ülün
3. mefâ’ilün fa’ülün mefâ’ilün fa’ülün
4. mefâ’ilün fa’ülün
5. mefâ’ilün mefâ’ilün
6. mef’ûlü mefâ’ilün mef’ûlü mefâ’ilün
7. mef’ûlü mefâ’ilü mefâ’ilü fa’ülün
8. mef’ûlü mefâ’ilü fa’ülün
9. mef’ûlü mefâ’ilün
10. mef’ûlü fa’ülün
11. mef’ûlü mefâ’ilün fa’ülün
12. mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün fa’ülün

2. Bahr-i Recez

13. müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

14. müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

15. müstef'ilün müstef'ilün

16. müfte'ilün müfte'ilün

17. müfte'ilün müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün

18. müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün

19. müstef'ilâtün müstef'ilâtün

3. Bahr-i Remel

20. fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

21. fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

22. fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

23. fâ'ilâtün fâ'ilâtün

24. fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

25. fâ'ilâtün fâ'ilün

26. fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

27. fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün

28. fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün

29. fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

30. fe'ilâtün fe'ilün

31. müstefittin fâ'ilün

32. fe'ilâtün fe'ilâtün fâ'ilün

II. Daire-i Muhtelif

4. Bahr-ı Münserih

33. müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün

34. müstef'ilün fa'ülün

5. Bahr-i Muzâri'

35. mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

36. mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün (Bu kalıp "müstef'ilün fa'ülün müstef'ilün fa'ülün" tef'ileleriyle de kullanılır.)

37. mef'ûlü fâ'ilün

6. Bahr-i Müktedâb

38. fâ'ilâtü müfte'ilün

7. Bahr-i Müctes

39. mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

40. mefâ'ilün fa'lün

III. Dâire-i Mütenevvi'a

8. Bahr-i Serî'

41. müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün

42. mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

43. mefâ'ilün mefâ'ilün

44. müstefilün müstefilün fâ'ilün

9. Bahr-i Karîb

45. mef'ûlü mefâ'ilü fâ'ilün

10. Bahr-i Cedîd

46. fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

47. fe'ilâtün fe'ilâtün mefâ'ilün

11. Bahr-i Müşâkil

48. fâ'ilâtü mefâ'ilü fa'ûlün

IV. Dâire-i Müttefika

12. Bahr-ı mütekârib

49. fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün

50. fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün fa'ûl

51. fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün

52. fa'ûlün fa'ûlün fa'ûl

13. Bahr-i Mütedârik

53. fâ'ilün fâ'ilün fâ'ilün fâ'ilün

54. fe'ilün fe'ilün fe'ilün fe'ilün

55. fa'lün fa'lün fe'ilün fe'ilün

14. Bahr-ı Kâmil

56. mütefâ'ilün mütefâ'ilün mütefâ'ilün mütefâ'ilün

57. mütefâ'ilün mütefâ'ilün

58. mütefâ'ilün fa'ûlün mütefâ'ilün fa'ûlün

59. mütefâ'ilün fa'ûlün

I. Ahreb kalıpları

1. mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün fâ'

2. mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün fa'

3. mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilü fa'ûl

4. mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilü fa'il

5. mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlün fâ'

6. mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlün fa'

7. mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü fa'ûl

8. mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü feûl

9. mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilün fâ'

10. mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilün fa'

11. mef'ûlü mefâ'ilü mefa'ilü fa'ûl

12. mef'ûlü mefâ'ilü mefa'ilü fail

II. Ahrem kalıpları

1. mef'ûlün fâ'ilün mefâ'ilün fâ'

2. mef'ûlün fâ'ilün mefâ'ilün fa'

3. mef'ûlün fâ'ilün mefâ'ilü fa'ûl

4. mef'ûlün fâ'ilün mefâ'îlü feûl
5. mef'ûlün mef'ûlün mef'ûlün fâ'
6. mef'ûlün mef'ûlün mef'ûlün fa'
7. mef'ûlün mef'ûlün mefûlü fa'ûl
8. mef'ûlün mef'ûlün mefûlü fa'il
9. mef'ûlün mef'ûlü mefâ'îlün fâ'
10. mef'ûlün mef'ûlü mefâ'îlün fa'
11. mef'ûlün mef'ûlü mefâ'îlü fa'ûl
12. mef'ûlün mef'ûlü mefâ'îlü fa'il

3.3.2. Aruz Vezninde “Vasl, İmale, Zihaf, Med, Kasr, Sekt-i Melih Kavramları

Aruz dizelere uygularken göz önüne alınacak birkaç kural vardır. Bunlar, ölçü takti'inde çok önemli yeri olan kurallardır.

Vasl: "Bağlayış, ulama" demektir. Sonu ünsüzle biten bir sözcüğü, ondan sonra gelen sözcüğün ünlü harfine bağlamaktır. Ulama, ölçüde yan yana iki açık hece gerektiği zaman yapılır.

İmale: "Çekme" demektir. Ölçüde kapalı hece gereken yerlerde açık heceyi biraz uzatarak okumaya imale denir. İmale aruzda bir kusur sayılır.

Zihaf : "Kısma" demektir. Aruzda, ölçü zorunluluğuyla Arapça ve Farsça sözcüklerdeki uzun bir heceyi kısa okumaktır. Bu da imale gibi güzel kullanılmadığında bir ölçü kusuru sayılır. ünsüzle biten bir uzun heceden sonra yine ünsüzle başlayan bir sözcük gelirse, bir önceki sözcüğün uzun hecesini kısa okumak yoluyla da zihaf yapılır

Med: "Uzatma" demektir. Yani iki kapalı hece arasında bir açık hece bulunması gerektiğinde sonu bir uzun ünlü ve bir ünsüzle biten birinci heceyi

imaleden biraz daha fazla uzun okumaktır. İmale çoğu yerde ölçü kusuru olmakla birlikte, med bir ses sanatıdır ve şiirde iç uyumu yaratan en önemli öğelerden biridir.

Kasr: "Kısa kesme, kısaltma" demektir. Aruzda uzun olan Arapça, Farsça bir sözcüğü "hafifleştirerek" okumaktır.

Sekt-i Melih: Sözlük anlamı "güzel kesme, güzel durgunluk"tur. Yalnız mef'ûlü mefâ'ilün fa'ülün kalıbında yapılır ki "mef'ûlü mefâ'ilün" parçalarındaki 'lü' ve 'me' açık hecelerinin birleşerek bir uzun hece oluşturmasıyla bir uyum kesikliği yaratmaktadır. Bu durumda ölçü "mef'ûlün fâ'ilün fa'ülün" biçimine girer. Bu ölçüyle yazılan şiirlerde bütün dizeleri böyle yazmak koşulu yoktur.

4.DEVR-İ HİNDÎ, ÂYİN DEVR-İ REVÂNİ, DEVR-İ KEBİR USULLERİNİN USUL-VEZİN AÇISINDAN İNCELENMESİ

4.1. Devr-i Hindî Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi

Devr-i Hindî usulü, usul-vezin açısından incelenirken, bu usulde bestelenmiş 577 eser tetkik edilmiştir. Devr-i Hindî usulünde kullanılan vezinler çokluk sırasına göre şöyledir:

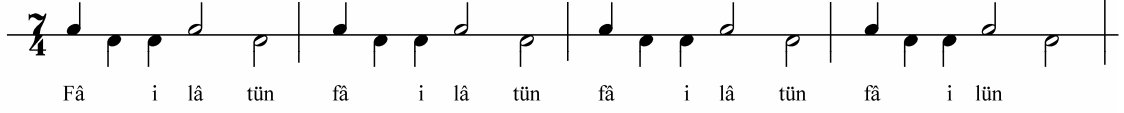
- 1-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün (342), (%61),
- 2-Fâilâtün fâilâtün fâilün (183), (%32),
- 3-Mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü feülün (21), (%3),
- 4-Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün (16), (%2),
- 5-Mefâ'ilün mefâ'ilün feülün (14), (%2),
- 6-Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün feülün (1), (%0) 'dür.

4.1.1. Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

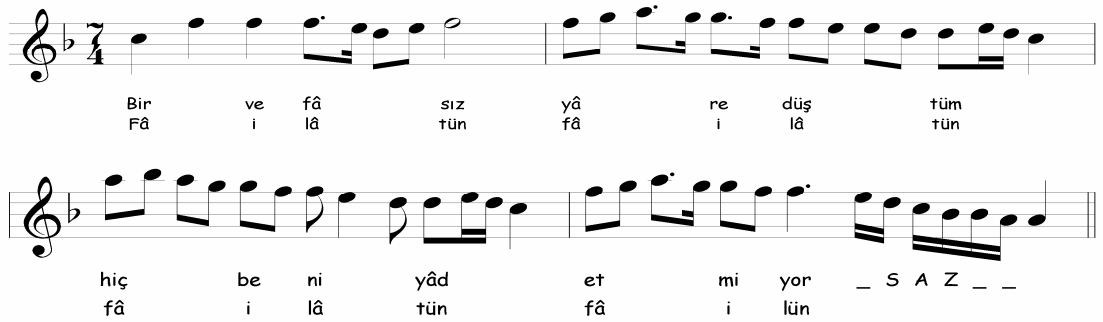
Devr-i Hindî usulünde en çok kullanılmış olan vezin "Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün" veznidir.

1. 7/8' lik ve 7/4' lük mertebelerde notaya alınan eserler aynı şema üzerinde gösterilmek için 7/4' lük mertebe esas alınmıştır.

2. “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezinli Devr-i Hindî eserleri genelinde şu yerleşim şekli görülmektedir.

3. Devr-i Hindî usulü ve fâilâtün vezin kalıbı usul ve veznin birlikte doğduğunu kanıtlar niteliktedir. Bunun hissedilmesinin nedeni; ‘fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün’ vezninde her kalıp bir usule oturmuştur. Usul incelendiğinde; “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninin genele bakıldığında dört usulde tamamlandığı görülmektedir. Her ‘fâilâtün’ bir usul, ‘fâilün’ bir usul sürmektedir. ‘Fâ’ heceleri usulün 2/7’ lik, ‘i’ heceleri usulün 1/7’lik, ‘lâ’ heceleri usulün 2/7’ lik, ‘tün’ heceleri usulün 2/7’ lik kısmını oluşturmuştur. Yani uzun heceler iki, kısa heceler bir vuruşluk zamanlarla yazılmıştır. ‘Fâilün’ mısranın sonundadır ve cümlelerin de son ölçüsüdür. ‘Fâ’ hecesi usulün 2/7’ lik, ‘i’ hecesi usulün 1/7’ lik, kalıbın en sonundaki ‘lün’ hecesi ise usulün 4/7’ lik kısmındadır ve usulü doldurmuştur. Selânikli Ahmed Bey’ in Acemkürdi Şarkı’sı veznin yerleşim şeklini incelemek amacıyla güzel bir örnek teşkil etmektedir. Hecelerin eser içinde kullanılışı aruz veznine tamamen uygundur, vezin dışında bir kullanım görülmemektedir. Bazı eserlerde, 4/7’ lik zamanın son kısmına saz payı gelmektedir.(Acemkürdi Şarkı’ daki gibi)

4. Devr-i Hindî usulüyle bestelenmiş “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezinli eserlerde müzik cümleleri çoğunlukla simetriktir ve dört usulde bir cümle tamamlanmıştır.
5. İncelenen eserlerin %99’ luk kısmından daha fazlasında veznin usule aynen oturduğu, %1’ lik kısmından daha azında vezin yerleşiminde farklılıklar olduğu görülmektedir.
6. Uşşak İlâhi’ de (kime ait olduğu bilinmemektedir.) ‘tün’ leri ikinci usule taşıyarak daha geniş bir his sağlanmış. Böylece mısra daha uzun zaman içine yayılmış oluyor. Bir mısra bir cümlede sona ereceğine iki cümleye çıkmış oluyor. Melismatik⁵yapı oluşuyor

Vec hi yâ re düş o lan â
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

lem de sey rân is te mez
fâ i lâ tün fâ i lün

7. İsmail Hakkı Bey’ in Tebriz Tevşih’ inde ise yukarıda gördüğümüz ilahinin tam tersi bir durum görülüyor. Mısranın ve veznin ilk hecesi bir ölçü boyunca uzuyor. Yine ‘tün’ hecesi de bir önceki örnekteki gibi bir usul boyunca devam ediyor. İlk ‘fâilâtün’ üç ölçü sürdürülüyor. Bu kalıbın devamındaki iki ‘fâilâtün’ de aynı şekilde bestelenmiştir. Veznin son bölümü olan ‘fâilün’ kalıbı ise iki ölçüde tamamlanıyor. ‘Fâ’ hecesi usulün 6/7’ sini, ‘i’ hecesi usulün 1/7’ lik bölümünü kaplıyor. ‘lün’ hecesi kalıbın son hecesidir ve bir usul boyunca sürdürülüyor. Eserin üçüncü mısrasında yani meyanda ilk veznin ‘fâilâtün’ kısmı yine zemin kısmıyla aynı kullanılarak üç ölçü sürmektedir. Veznin ikinci ‘fâilâtün’ bölümünde ise ‘fâ’ hecesi usulün 2/7’ lik, ‘i’ hecesi usulün 1/7’ lik, ‘lâ’

⁵ Melismatik(Melismatique): Bir hecenin birden fazla notaya dağılımı. Mutlu Torun, Analiz Ders Notları, s.2.(Cevat Memduh Altar, ‘Opera Tarihi’ nden alınmıştır.)

hecesi usulün 4/7' lik kısmını doldurarak ilk usul tamamlanmıştır. Kalıbın son hecesi olan 'tün' ise ikinci usul boyunca kullanılmıştır. Böylece veznin ikinci 'fâilâtün' kısmı eserin zemin bölümünden farklı olarak iki usul sürmüştür. Veznin üçüncü 'fâilâtün' bölümü yine zeminle aynı kullanılarak üç usul boyunca sürdürülmüştür. Yerleşim şekilleri yine aynıdır. Veznin son bölümü olan 'fâilün' kısmı zeminden farklı olarak üç usul boyunca devam ettirilmiştir. 'Fâ' hecesi ilk usul boyunca sürmüştür ve kinci usulünde 6/7' lik kısmında tekrarlanarak 'etme' kelimesinin anlamı güçlendirilmiştir. 'i' hecesi ikinci usulün 1/7' lik bölümünü oluşturarak ikinci usul tamamlanmıştır. Kalıbın son hecesi olan 'lün' bir usul boyunca devam ettirilmiştir. İncelenen bu eserde vezin yerleştirilişi zemin ve meyanda farklılık göstermiştir. Fakat ölçü sayıları toplamda aynıdır. Zeminde 3+3+3+2=11' er usullük şekillerde görülen vezin kalıbı, meyanda 3+2+3+3=11 şeklindedir.

Rû hi hi pâ ki Mu
Fâ i i lâ tün fâ

Mus ta fa ya e et mi şim câ
fâ i lâ tün fâ fâ i lâ tün

nım fe dâ Rû rû zi mah
fâ i lün Fâ fâ i lâ

şer de bu ab di ke
tün fâ i lâ tün fâ

kem te rin et me me cü dâ
fâ i lâ tün fâ fâ i lün

8. Hacı Arif Bey' in Uşşak Şarkı' sında mısranın ilk 'fâilâtün' bölümü bir ölçüde tamamlanmıştır. Veznin ikinci 'fâilâtün' bölümünün 'fâ' hecesi ikinci usulün 1/7' lik kısmına gelmiş ve burada aruz vezni değil hecenin asıl uzunluğu tercih edilerek zihaf sanatı yapılmış. 'i' hecesi kısa hece olmasına rağmen usulün 6/7' lik kısmına oturtularak ikinci usul tamamlanmıştır. İmale' ye bir örnek olarak gösterilebilir, aruz vezni göz önüne alınsaydı 'si' hecesi daha kısa kullanılmalıydı. 'lâ' hecesi üçüncü usulün tamamını oluşturmaktadır. Burada kelime manasına dikkat çekilmek istenmiş. 'tün hecesi dördüncü usulün ilk 2/7' lik kısmına yerleştirilmiştir. Veznin üçüncü 'fâilâtün' bölümü dördüncü usulün üçüncü vurgusundan başlamaktadır. 'Fâ' hecesi 1/7' lik zaman diliminde kullanılmış. Oysa aruz vezni düşünülecek olursa 'lı' hecesinin daha uzun kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Yine zihaf yapılarak hecenin kendi uzunluğu tercih edilmiştir. 'i' hecesi 4/7' lik zaman diliminde kullanılarak usul tamamlanmıştır. 'lâ' hecesi beşinci ve altıncı usuller boyunca, 'tün' hecesi de yedinci usul boyunca kullanılarak 'canan' kelimesi vurgulanmak istenmiş. Veznin 'fâilün' kısmı da genelde kullanılan yerleşim şekli ile aynıdır.

Gön lü mün ba i si gir yan lı ğı
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i

ca lâ nan e li dir
lâ tün fâ i lün

9. Lütfi Filiz' in Rast İlahi' sinde de genel yerleşimden farklı bir yapı göze çarpmaktadır. Veznin ilk 'fâilâtün' bölümündeki 'fâ' , 'i' , 'lâ' heceleri

usulün 1/7' şer kısmında, 'tün' hecesi usulün 2/7' lik kısmında kullanılmıştır. İkinci 'fâilâtün' ün ilk hecesi birinci usulün son 2/7' lik kısmında kullanılarak ilk usul tamamlanmıştır. Veznin bu şekilde kullanılması kelimenin bölünmemesini sağlamak olduğunu düşündürüyor. İkinci kalıbın ikinci hecesi 'i' ikinci usulün ilk 1/7' lik kısmında, 'lâ' hecesi 2/7' lik kısmında, 'tün' hecesi ise 4/7' lik kısmında kullanılarak ikinci usul tamamlanmıştır. Veznin geri kalan 'fâilâtün' ve 'fâilün' bölümleri genel yerleşimle aynı gözükmemektedir.

Mâ ye i rû hi mü ces sem mâ şu kum sun sen be nim
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün

Bu eserde bestekârın hecelerin uzunluk ve kısalıklarını dikkate almadığı göze çarpmaktadır. Gerek aruz vezni gerekse hecelerin asıl uzunluk-kısalıkları düşünülmemiştir.

10. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezinli Devr-i Hindî eserlerin bir kısmı 'Tablo 1' de incelenebilir.

Tablo 1.1

Tablo 1.2

Tablo 1.3

Devr-i Hindî usulünde “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezni ile bestelenmiş ve incelenmiş diğer eserler şunlardır:

Hafız Eşref Efendi-Hüseyini Şarkı ‘Dilrûbâsın sevdiğim’,
Suphi Ezgi-Acem Şarkı ‘Bir görüşte çeşm-i mestinle’,
İzzeddin Hümayi-Irak İlahi ‘Yâ Resûlallah bana sen’,
İsmail Baha Süreisan-Muhayyer Buselik Şarkı ‘İltifat etmez gönül’,
Şerif İçli-Hüzzam Şarkı ‘Sen de Leylâ’dan mı öğrendin’,
Ahmed Mükerrerem-Akıncı Acemaşiran Şarkı ‘Neş’e yâb ol’,
Fehmi Tokay-Buselik Şarkı ‘Gün olur ki’,
Fehmi Tokay-Rast Şarkı ‘Gönlümün ezhâr içinde’,
A.Mithat Güpgüpoğlu-Hicazkâr Şarkı ‘Lezzet almış’,
İsmail Demirkıran-Acemaşiran Şarkı ‘Farkı yok bir cennet âbâdın’,
Kamil Dürüst-Sultânîyegah İlahi ‘Hak yarattı alemi’,
(lâ idrî)-Acemaşiran İlahi ‘Elveda bizden sana’,
Tolga Bektaş-Acemaşiran İlahi ‘Safha-i kalbimde’,
Zeki Altın-Acemaşiran İlahi ‘Yâ Resûlallah aceb kimdir’,
Kaptanzâde Ali Rıza Bey-Acemkürdi Şarkı ‘Leyl olur ki’,
Ömür Gencel-Beyati Şarkı ‘Ben neler çekmekteyim’,
Necmi Pişkin-Beyati Şarkı ‘Gel harâbı hasretim’,
Erdoğan Çelikkol-Beyati Araban Şarkı ‘Derde saldın gösterirken bin deva’,
Doğan Ergin-Beyati Araban İlahi ‘Ey risâlet tahtının şahı’,
Hafız Efendi-Beyati Araban Şarkı ‘Hançerî gamzen ile’,
Udi Hasan Bey-Bestenigar Şarkı ‘Hasretinle ey peri’,
Neyzen Şevki Sevgin-Bestenigar Şarkı ‘Leblerinden bûseler alsam’,
Turan Yalçın-Dilkeşhâveran Şarkı ‘Mârifet saydın’,
Hakan Alvan-Dilkeşhâveran İlahi ‘Yâ Resûlallah şefaet eyle’,
Hakan Alvan-Dilkeşide İlahi ‘Esselâ her kim gelir’,
Suphi İdrisoğlu-Dügah Şarkı ‘Günde bin kez öldürürsün’,
Sadettin Çevik-Dügah Şarkı ‘Hasretinden her dem ağlar gözlerim’,
Mustafa Tüzün-Evcârâ Şarkı ‘Doğduğum günden beri’,
Akın Özkan-Evc-i şevk Şarkı ‘Dost iken ağyar olandan umma sen’,
Veysel Dalsaldı-Eviç İlahi ‘Arz-ı tanzim eylemez mi’,
Ali Rıza Avni-Eviç Şarkı ‘Sen gülersin gül gibi’,

Hasan Soysal-Eviç Şarkı 'Sevgi coşkun bir pınardır',
Âmir Ateş-Ferahfeza Şarkı 'Savrulur aklım başımdan',
Yılmaz Karakoyunlu-Ferahfeza Şarkı 'Sen ki ferman dinlemezsın',
Turan Yalçın-Ferahnak Şarkı 'Bir muamma oldu aşkın',
Enderûnî Ali Bey-Ferahnak Mehdiye 'Ey hüdâvendi atâbahşi',
Udi Mehmet Ekrem Bey-Ferahnak Şarkı 'Tîri müjganınla deldin',
Fatih Salgar-Feyz-i Yekta Şarkı 'Derdi aşkla pâre pâre oldu',
Nâmi Erdölen-Hicaz Şarkı 'Ağla çeşmim',
Yusuf Ömürlü-Hicaz Şarkı 'Ağlamakla tayyetersin',
Özcan Korkut-Hicaz Şarkı 'Derdi aşkım ızdırâbım',
Veysel Dalsaldı-Hicaz İlahi 'Düşdü çün kim kerbelâyâ',
Erol Köker-Hicaz Şarkı 'Geçti hicranlarla ömrüm',
Yekta Akıncı-Hicaz Şarkı 'Geçtiğin yollarda bekler hasretim',
Küçük Ozan-Hicaz İlahi 'Hâki pâyi Mustafa'ya yüz süren',
Eyyûbi Ali Rıza Bey-Hicaz İlahi 'Kurretül ayni habîbi Kibriya',
Kemençeci Aleko-Hicaz Şarkı 'Kuşeyi isyana atdı',
Hüseyin Sebilci Hicaz İlahi 'Matla-i nûri ilahidir',
Fehmi Tokay-Hicaz Şarkı 'Mey değil de sunduğun yar',
Bedriye Hoşgör-Hicaz Şarkı 'Mümteziç aşkınla ruhum',
Erdoğan Çelikkol-Hicaz Şarkı 'Nâle-i feryadına',
İzzeddin Hümayi-Hicaz İlahi 'Öyle bir mahbuba verdim',
Fevzi Demirkol-Hicaz Şarkı 'Rûyinin aksiyle oldu',
Fehmi Tokay-Hicaz İlahi 'Sen habîbi kibriyasın',
Rüştü Eriç-Hicaz Şarkı 'Sen ne söylersin',
Kazım Nâmi Bey-Hicaz Şarkı 'Sevmek ayrı bir ıstırap',
Özcan Ergiydiren-Hicaz İlahi 'Şâh iken lâhutta ey aşk',
Marko Çolakoğlu-Hicaz Şarkı 'Yârimi yâd etmemek mümkün değil',
Ünal Yılmaz-Hicaz Şarkı 'Beklemekten çok yoruldu',
Emin Ongan-Hicazkâr Şarkı 'Ben esiri dâmı aşkı zülfükârım',
Burhan Durusu-Hicazkâr Şarkı 'Ey güzel kız hiç gönülden',
Kanuni Halit Bey-Hicazkâr Şarkı 'Gülñihal-i işve dilsûz',
Hilmi Bey-Hicazkâr Şarkı 'Nûri çeşm-i gonca-î gülzârı',
Rüştü Eriç-Hicazkâr Şarkı 'Ruhum aydınlandı',
Ömer Altuğ-Hicazkâr Şarkı 'Söndü hep ümitlerim',

İsmail Demirkıran-Hisar Buselik Şarkı 'Bir vefasız yar elinden',
Hakan Alvan-Hisar Kürdi Tevşih 'Yâ Resulallah şefeât',
Nihat Adlim-Hüseyini Şarkı 'Aşk elinden el amandır',
İbrahim Tuğberk Hüseyini Şarkı 'Bade-i vuslat değildir',
Lütfi Öztoprak-Hüseyini Şarkı 'Bir bakışla gönlümü aldın',
Ali Kemal Belviranlı-Hüseyini Şarkı 'Elvada ey şehri rahmet',
Ali Kemal Belviranlı Hüseyini Şarkı 'Ermek istersen o şahın',
Hanende Agop-Hüseyini Şarkı 'Eylemem şimden gerû sendendi',
Turan Yalçın-Hüseyini Şarkı 'Sen gidersen tat kalır mı',
Kemanî Memduh Efendi-Hüseyini Şarkı 'Sürmesin mi aşkın',
Şemsettin Ziya Bey-Hüseyini Şarkı 'Yaslanıp yatmış firaşı nazına',
Özata Ayan-Hüseyini İlahi 'Zat-ı Hakk da',
Sedat Öztoporak-Hüseyiniaşiran Şarkı 'Sevdiğim vuslat mı bu',
Hasan Esen-Hüzzam Şarkı 'Ağla çeşmim eski lezzet kalmamış peymânede',
Sedat Oytun-Hüzzam Şarkı 'Bilmiyordum bir bakışta mest edermiş',
Rakım Elkutlu-Hüzzam Şarkı 'Bir zamanlar gönlüme aşkı',
Bahri Altıntaş-Hüzzam Şarkı 'Çaresi yokmuş bu derdin',
İsmail Hakkı Bey-Hüzzam Şarkı 'Çekdiğim alâmı dehri',
Hasan Soysal-Hüzzam Şarkı 'Dinmiyor hiç kalbimin akşamlar artan ağrısı',
Abdülkadir Töre-Hüzzam İlahi 'Doğdu ol sadrı risâlet',
Hüseyin Sebilci-Hüzzam İlahi 'Ey benim devletli sultanım',
Hafız Zeki Altun-Hüzzam İlahi 'Firkatin nariyle yandım',
Marko Çolakoğlu-Hüzzam Şarkı 'Gelmiyorsun yakıyor bağrımı',
Suphi İdrisoğlu-Hüzzam Şarkı 'Her güzelde sevgi olmaz',
Udi Abdi Bey-Hüzzam Şarkı 'Nimnigâhın katle ferman',
Hüseyin Tolun-Hüzzam Tevşih 'On sekiz bin alemin şahı',
Necdet Tanlak-Hüzzam Tevşih 'Rûsiyâhım pürgünâhım',
Kasım İnaltekin-Hüzzam Şarkı 'Zevk-i vuslatla geçen demlerimi',
Derviş Kanuni-Irak İlahi 'Mâhı meltem geldi',
Suphi Ziya Özbekkan-İsfahan Şarkı 'Ben esiri derdi hicranım',
Derviş Münzevî-İsfahan İlahi 'Buldu canım câna cânan',
Erdoğan Çelikkol-Karcıgar Şarkı 'Çağlayanlar cûş eder',
İsmail Hakkı Bey-Karcıgar Şarkı 'Dün gece yarin elinden',
Bahri Altıntaş-Karcıgar Şarkı 'Gerçek aşkın âhüzârı',

Turan Yalçın-Karcıġar Şarkı ‘Öyle içten yanmasaydım’,
Akın Özkan-Karcıġar Şarkı ‘SevmemiŐ bir sevdiğim var’,
İbrahim Efendi-Karcıġar Şarkı ‘Sînemi sad pâre etti’,
Rıdvan Lale-Karcıġar Şarkı ‘Zehri aşkın dembedem artar’,
Hilmi Oral-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Aġlamakla geçti ömrüm’,
Haluk Recâi-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Aġlarım her bir nefeste’,
Cinuçen Tanrıkorur-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Belki manzum bir yalandır’,
Kemânî Agop Efendi-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Ben esiri handenim’,
Emin Ongan-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Bitsede hicranlı ömrüm’,
Zeki Duygulu-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Derbeder bir aşıkım’,
Hayri Yenigün-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Derdimi ummana döktüm’,
Cevat Asım Bey-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Dün gece gönlümde yâdım’,
Ünal Yılmaz-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Gitme artık kal benimle’,
Kanuni Vital Efendi-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Hâki pâyin oldum artık’,
Niyazi Şengül-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Hasta gönlüm inledikçe’,
Karnik Garmiyân-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Lâle sünbül gül utandı’,
Udi Hayri Bey-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Leblerimle zülfüne’,
Neyzen Rıza Bey-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Neydi maksudun senin’,
Hasan Özçivi-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Nice sevdi nice yandı’,
Sermüezzîn Hakkı Bey-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Pür meserretidir cihânı’,
Nihat Sezer-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Sen benim kalbimde her an’,
Turan Yalçın-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Sen gidersen tat kalır mı’,
Nurhan Hekimoġlu-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘SevmemiŐ bir sevdiğim var’,
Müzenner Güyer-Kürdili Hicazkâr Şarkı ‘Titremeden seyredemem’,
Hakan Alvan-Kürdili Hicazkâr Tevşih ‘Yâ Resulallah Şefeât’,
Fehmi Tokay-Mahur Şarkı ‘Âhüzârı aşka uymuŐ’,
Mebruke Çaġla-Mahur Şarkı ‘AŞk baġımız viran olmuŐ’,
Ahmet İzzet Bey-Mahur Duanâme ‘Bârek Allah’
Hacı Faik Bey-Mahur Şarkı ‘DoġmamıŐtır âleme’,
Suphi Ziya Özbekkan-Mahur Şarkı ‘Durmadan aksın’,
İsmail Hakkı Bey-Mahur Şarkı ‘Rengi gül ruhsârını’,
(lâ idrî)-Mahur İlahi ‘Zâtı Hakk’ın gavsî âzam’
İsmail Hakkı Bey-Mahurhan Şarkı ‘Sûzi aşkı denbedem arzyledim’,
Mehmed EŞref Efendi-Muhayyer Şarkı ‘Âlemi iŐrette mest olmuŐ’,

Hacı Faik Bey-Muhayyer Şarkı 'Baktığım oldu günahım',
Sultan Aziz-Muhayyer Şarkı 'Bîhuzurum nâle-i mürgi dil-i divâneden',
Adil Bozkurt-Muhayyer Şarkı 'Geçti ömrüm öyle üzgün',
Turan Yalçın-Muhayyer Şarkı 'Öyle içten yanmasaydım',
M. Çağlar-Muhayyer Buselik Şarkı 'Gömdüm her arzuyu ben',
Vefik Ataç-Muhayyer Kürdi Şarkı 'Aşk elinden derde sal',
İrfan Doğrusöz-Muhayyer Sümbüle Şarkı 'Hasretin çok eskidir',
Fenni Bey-Müstear Şarkı 'Ey perîrû oldu dil üftade',
Şemsettin Ziya Bey-Müstear Şarkı 'Öyle sermestim ki'
Nazmi Özalp-Neva Şarkı 'Ben senin aşkınla câna',
Derviş Kanuni-Neva İlahi 'Hakka temkini rızada',
Fehmi Tokay-Neva Şarkı 'Hâkisar etdin beni',
Hakan Alvan-Neva İlahi 'Zâhida devrana gel ki',
Rüştü Eriç-Neveser Şarkı 'Bekledim yıllarca geçmez intizârım',
Haluk Recâi-Neveser Şarkı 'Öyle bir âlemdeyim ki',
Haşim Bey-Neveser Şarkı 'Sanma bârânı bahar',
Kaya Bekat-Nihavend Şarkı 'Bâğı dehrin hem hâzanın',
Hasan Esen-Nihavend Şarkı 'Baktığım her yerde varsın',
Asım Molla-Nihavend İlahi 'Cürmüme yoktur nihâyet',
Hakan Alvan-Nihavend İlahi 'Elveda bizden sana',
Suphi İdrisoğlu-Nihavend Şarkı 'Gözde bir çift yaş görüp ben',
Fehmi Tokay-Nihavend Şarkı 'Gün olur ki sonbaharın hüznü lâl eyler beni',
Turan Yalçın-Nihavend Şarkı 'Hasretinden çektiğim bir gün değil',
Yılmaz Karakoyunlu-Nihavend Şarkı 'İnleyen bir nağme vardı',
İsmail Demirkıran-Nihavend Şarkı 'Nâle-i dilsûzumu gûş etmeyip',
Leyla Saz-Nihavend Şarkı 'Nârı aşkın sîneyi mecrûhumu',
İsmail Hakkı Bey-Nihavend Şarkı 'Öyle sermestim ki',
Haşim Bey-Nihavend Şarkı 'Sanma yaranı behar üstüne',
İsmail Hakkı Bey-Nihavend Şarkı 'Yine bu hasta gönül',
Mediha Şen Sancakoğlu-Nikriz Şarkı 'Kim bilir nerdeydin akşam'
Hakan Alvan-Nikriz Tevşih 'Yâ Resulallah şefaât',
Erdiç Çelikkol-Nişaburek Şarkı 'Gönlüm özler',
Turan Yalçın-Nişaburek Şarkı 'Hasretinden çektiğim bir gün değil',
İsmail Demirkıran-Nişaburek Şarkı 'Kokladım geysûların hep',

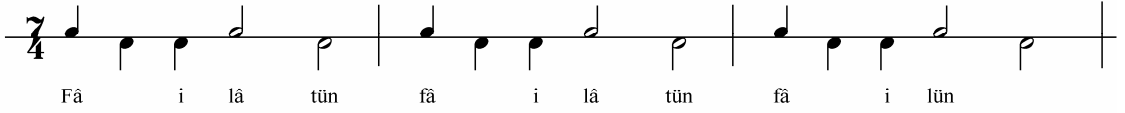
Hüseyin Saadettin Arel-Nişaburek Şarkı 'Zevki sevda duymadın',
Hacı Faik Bey-Nühüft Şarkı 'Ah efendim yandı cânım',
Yahya Soyyiğit-Rast İlahi 'Bir yüze verdim gönül',
Hüseyin Sebilci-Rast İlahi 'Ey güzellerden güzel',
Âmir Ateş-Rast İlahi 'Fahri âlem enbiyânın',
Rıfat Ayaydın-Rast Şarkı 'Görmemiştim çok zamandır',
Ahmet Şahin-Rast İlahi 'Sâilem ihsana geldim',
Hüseyin Coşkuner-Rast Şarkı 'Senden ayrı yaşayamam',
Zekâi Dede-Rast Tevşih 'Yâ resulallah şefaât',
Rehâvi Şarkı' Neyzen Ali Rıza Bey, 'Her ne kim kişi görürse'
Alaeddin Şensoy-Sabâ Şarkı 'Bahçemizde gonca güller',
Hayri Yenigün-Sabâ Şarkı 'Ben bu mihnetler içinde',
Ünal Yılmaz-Sabâ Şarkı 'Bende kalmış hâtıran',
Ali Kemal Belviranlı-Sabâ Şarkı 'Büyi valsındır muattar',
Yahya Soyyiğit-Sabâ İlahi 'Cânımı terk eyleyip cânana geldim',
Metin Everes-Sabâ Şarkı 'Dert katarsın her geçen gün ruhuma',
İsmail Hakkı Bey-Sabâ Şarkı 'İsterim ben herkes olsun'
Cahit Öney-Sabâ İlahi 'Ey bu cümle kâinatı var eden',
Veysel Dalsaldı-Sabâ Kürdi İlahi 'Hakka temkini rızada',
Sofu Hüseyin Efendi-Sabâ Zemzeme Şarkı 'Tâbı ruhsarın mıdır bilmem',
Aleko Bacanos-Segah Şarkı 'Aşkî mesudumuzu',
Erdoğan Çelikkol-Segah Şarkı 'Bir günüm âsûde geçmez',
İsmail Hakkı Bey-Segah Şarkı 'Daima etmekteyin',
Şakir Bey-Segah Şarkı 'Dîde-ân sevdâ fezâ',
Kanuni Halit Bey-Segah Şarkı 'Püryakar pervâneyim',
Cinuçen Tanrıkorur-Segah Şarkı 'Sevdiğim kahrı-hüdâya',
Rakım Elkutlu-Segah Tevşih 'Zâtını dâvet buyurdu',
İsmail Hakkı Bey-Selmek Şarkı 'Rahmî yok bir yâre düştüm',
Nurhan Hekimoğlu-Sultânîyegâh Şarkı 'Al da bir âyine bak gör',
Turan Yalçın-Sultânîyegâh Şarkı 'Çok vefâsızmış o yârim',
Mustafa Sunar-Sultânîyegâh Şarkı 'Farkı yok bir cennet âbâdın',
Kemanî Sahak-Sultânîyegâh Şarkı 'Kim bilir ben inliyorken',
Niyazi Şengül-Sultânîyegâh Şarkı 'Yağmurum olsan da her dem',
Esin Seçkin-Suzidil Şarkı 'Ey vefâkâr sevgilim',

Hasan Esen-Suzidil Şarkı 'Suzidil bir şarkı yazdım',
Cinuçen Tanrıkorur-Sûzinak Şarkı 'Bûseler vâdeylemiştin',
İsmail Hakkı Bey-Sûzinak Şarkı 'Derdi firkat kalbi mahzunum delib',
Münir Nurettin Selçuk-Sûzinak Şarkı 'Durmadan aylar geçer',
Râşid Efendi-Sûzinak İlâhi 'Ey şehin şâhı risalet',
Mustafa Nafiz Irmak-Sûzinak Şarkı 'İnleyen kalbim benim',
Fikret Hızlıalp-Sûzinak Şarkı 'Mey değildir içtiğim',
Şükrü Şenozan-Sûzinak Şarkı 'Müptelâyı derd olan',
Hâfız Yusuf Efendi-Sûzinak Şarkı 'Neş'e yâb etmekte hüznü kalbi',
Bahri Altıntaş-Sûzinak Şarkı 'Neyde nağme dilde şarkım',
Adem Şahin-Sûzinak Şarkı 'Öyle yorgun öyle üzgün',
Burhanettin Deran-Sûzinak Şarkı 'Sevdiğim canım yolunda',
Fenni Bey-Sûzinak Şarkı 'Söyle mutrip darbegânın',
Mustafa Sunar-Sûzinak Şarkı 'Tiri çeşmânınla deldin',
İsmail Hakkı Bey-Sûzinak Şarkı 'Vechi pürnûrun dururken',
Kâni Karaca-Sûzinak Şarkı 'Zahme-i sevda nisârın',
Bülbülü Salih Efendi-Sûzinak Şarkı 'Zevk alır zâlim bugün',
İzzeddin Hümayi-Şedaraban İlâhi 'Ağla ey dil ağla yalvar',
İsmail Hakkı Bey-Şedaraban Şarkı 'Durmayıp akmaktadır gözden',
Yekta Akıncı-Şedaraban Şarkı 'Mey de teskin etmiyor',
Akın Özkan-Şedaraban Şarkı 'Nerdesin ey derdimin dermânı',
C.Enes Ergür-Şedaraban İlâhi 'Zâtı Hakta mahremi irfan olan',
M.Hakan Alvan-Şehnaz Tevşih 'Ey güzellerden güzel',
İsmail Hakkı Bey-Şehnaz İlâhi 'Hak cemalin isteyip',
Niyazi Sayın-Şehnaz Şarkı 'Müptelâyı derdi aşkınla',
Abdülkadir Töre-Şehnaz Buselik Şarkı 'Gönlümü cezb eyleyen hep',
Cinuçen Tanrıkorur-Şevkefzâ Şarkı 'Âşiyânı mürgi dil zülfü',
Tanbûri Hikmet Bey-Şevkefzâ Şarkı 'Ben esiri handenim',
Rüştü Eriç-Şevkefzâ Şarkı 'Bir nazarla dilleri sevdaya',
Erdiñç Çelikkol-Şevkefzâ Şarkı 'Gül cemâlin bir gören',
Erol Sayan-Şevkefzâ Şarkı 'Sen merâmım sen beyânım',
Suphi İdrisoğlu-Şevkefzâ Şarkı 'Yanma kalbim yanma artık',
İsmail Hakkı Bey-Şevkuturab Şarkı 'Hiç kabul eyler mi',
Fehmi Tokay-Tâhir Buselik Şarkı 'Gülle hem bezm-i visâliz',

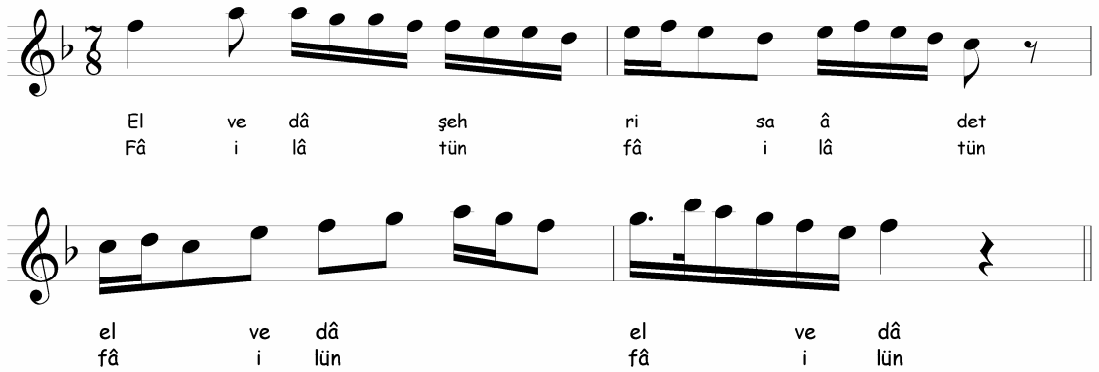
İsmail Hakkı Bey-Tâhir Buselik Şarkı 'Hacle-i bîyâre benzer'
Haşim Bey-Tarz-ı Nevin Şarkı 'Söylemem derdi derûnum',
Fenni Bey-Uşşak Şarkı 'Aşku sevdâma',
Mustafa Coşkun-Uşşak Şarkı 'Bezm-i gamda ah edip',
Mebruke Çağla-Uşşak Şarkı 'Bir gönül ki sevdi yandı',
Ali Kemal Belviranlı-Uşşak İlahi 'Derdi mendim',
İsmail Hakkı Bey-Uşşak Şarkı 'Dide-i dil zuzuna ben',
Mahmud Celâleddin Paşa-Uşşak Şarkı 'Gönlüm üzdün',
İsmail Demirkıran-Muhayyer Şarkı 'Gel yeter hicrinle artık',
Neyzen Rıza Bey-Nihavend-i Kebir Şarkı 'Söyle ey şûhi nihavend-i edâ',
Rakım Elkutlu-Rast Tevşih 'Müjdeler olsun size',
Yekta Akıncı-Sabâ Şarkı 'Görmez oldu gözlerim',
Fehmi Tokay-Buselik Şarkı 'Benden ayrı düştün artık',
Hasan Özçivi-Hicaz Şarkı 'Bekledim ömür boyu',
Erdoğan Çelikkol-Hicaz İlahi 'Tâ ezelden bir dönen var',
Sadettin Kaynak-Hüzzam Şarkı 'Beklerim hergün bu sahillerde',
Levent Topçuoğlu-Kürdili Hicazkâr Şarkı 'Hasretinden yandı gönlüm',
Eyyubi Ali Rıza Bey-Sabâ Zemzeme İlahi 'Merhaba ey mâh-ı enver',
Sâdık Emre-Segâh Şarkı 'Bakıp ahvâli perîşânına',
Fehmi Tokay-Segâh Şarkı 'Ey açan sînemde hergün',
Mehmet Kasabalı-Şedaraban Şarkı 'Meclisi mey sohbetim',
Yılmaz Yüksel-Şevkefzâ Şarkı 'Gamzesinden kâkülünden',
M.Ayhan Zeren-Nihavend Şarkı 'Bir tebessüm çok mudur',
Şerif İçli-Uşşak Şarkı 'Gözlerin hayran bakarmış',
Uşşak Şarkı' Hacı Arif Bey, 'Gönlümün bâisi giryanlığı'
Arif Hikmet Gökoğlu-Uşşak Şarkı 'Sevgiden aşktan vefâdan',
Dursun Çakmak-Uşşak Tevşih 'Şahı iklimi risâlet',
Zeki Altın-Yegâh İlahi 'Keşfolunmaz görmeyince',
İsmail Hakkı Bey-Hicazkâr Köçekçe 'Ay mı doğmuş gün mü doğmuş'.

4.1.2. Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

1. 7/8' lik ve 7/4' lük mertebede notaya alınmış eserler aynı şema üzerinde gösterilmek için 7/4' lük mertebe esas alınmıştır. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezin yerleşimini görmek için Tablo 2 incelenebilir.
2. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezinli Devr-i Hindî eserlerin genelinde vezin usule şu şekilde oturmuştur.

3. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninde de yerleşim genel olarak “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezniyle aynı şekildedir. Her ‘fâilâtün’ bir usul, her ‘fâilün’ bir usul sürmektedir.
4. Usule aynen oturmuş kalıplar dışında farklı kullanımlar da görülmektedir. Bu farklılığın nedeni ise “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninde dört usul süren müzik cümlelerinin “fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninde de bu cümle yapısına ulaşılmak istenmesidir. Aynen oturmuş kalıplarda, dördüncü usul veznin ‘fâilün’ kısmı tekrarlanarak tamamlanmıştır. Örnek olarak İsmail Hakkı Bey’ in Acemaşiran İlahi’ sini gösterebiliriz.

5. İncelenen eserlerdeki en çok kullanılan farklı yerleşim şöyledir: Veznin ilk 'fâilâtün' kısmındaki 'tün' hecesi diğer usulün ilk darbına gelmesi ve usulün tamamına yayılmasıdır. Veznin geri kalan kısmı aynen yerleştirilmiş ve dört usul tamamlanmıştır. Neyzen Rıza Bey' in Nihavendikebîr Şarkısını bu farklılığa örnek olarak inceleyebiliriz.

Az me kas det tim ni hâ vend
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

1 sem ti ne
fâ i lün

2 sem ti ne
fâ i lün

6. İsmail Hakkı Bey, Hicaz İlahi' sinde daha geniş ifadeler kullanarak müzik cümlesini altı usule taşımıştır. İlk 'fâilâtün' ün yerleşimi daha önce incelediğimiz Nihavendikebîr şarkı ile aynıdır. İkinci 'fâilâtün' ün 'fâ' hecesi üçüncü usul boyunca sürerek 'ni' hecesinde 'imâle' yapılmış, 'i' hecesi dördüncü usul boyunca devam etmektedir. 'lâ' hecesi beşinci usulün 2/7' lik kısmını, 'tün' hecesi 1/7' lik kısmını kaplayarak veznin bu bölümü tamamlanmıştır. 'Fâilün' bölümünün 'fâ' hecesi beşinci usulde 2/7' lik, 'i' hecesi de 2/7' lik bir zaman dilimine oturarak beşinci usul tamamlanmıştır. Veznin son hecesi olan 'lün' altıncı usulün tamamını kaplamıştır.

Yâ ri gör düm ni
Fâ i lâ tün fâ

kâ bı cû şî şî nur
i lâ tün fâ i lün

7. Şevki Bey' in Hicaz Şarkı' sında iki 'fâilâtün' ün yerleşimi yine Nihavendikebîr Şarkı' daki ilk 'fâilâtün' yerleşimi ile aynıdır. Veznin 'fâilün' bölümünde ise 'fâ' hecesi üç usul boyunca tekrarlanmıştır. 'i' hecesi müzik cümlesinin son ölçüsünün yani eserin sekizinci usulünün üçüncü darbında yerleştirilmiş ve 1/7' lik zaman dilimindedir. 'lün' hecesi ise usulün geri kalan 4/7' lik zaman dilimine oturtularak vezin tamamlanmıştır. Bu yerleşim şekline örnek olarak yine Şevki Bey' in Hicaz Şarkı' sını, Hacı Arif Bey' in Hicaz Şarkı' sını, Fenni Bey' in Kürdili Hicazkâr Şarkı' sını, Şakir Ağa' nın Tahir Şarkı' sını örnek gösterebiliriz.

Bağ la nıp zül fi he zâ ran
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

tâ tâ tâ tâ bı na
fâ fâ fâ fâ i lün

8. "Fâilâtün fâilâtün fâilün" vezni ile yazılmış diğer eserler 'Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2.1

Tablo 2.2

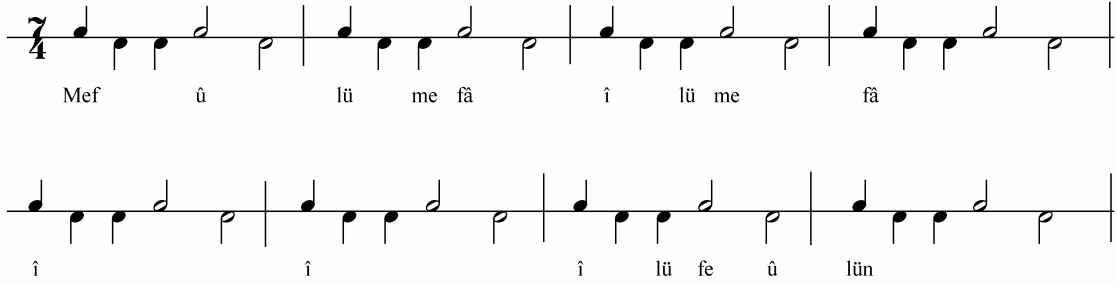
Tablo 2.3

Tablo 2.4

Tablo 2.5

4.1.3. Mef 'ûlü Mefâîlü Mefâîlü Feûlün

1. İncelenen eserlerin hepsi 7/4' lük mertebe ile yazılmıştır. Gideri kullanılan diğer vezinli eserlerden daha ağırdır.
2. “Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezinli Devr-i Hindî usulü ile yazılmış eserlerin geneli şu yerleşim biçimine sahiptir.

3. “Mef' ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezninde ‘fâîlâtün’ kalıbındaki gibi her usule bir vezin kalıbı şeklinde düzenli bir yapı yoktur. ‘Mef’ hecesi usulün ilk 3/7’ lik kısmını, ‘û’ hecesi usulün diğer 4/7’lik kısmını oluşturmaktadır. ‘lü’ hecesi ise ikinci usulün ilk 2/7’ lik bölümündedir. Veznin ilk ‘mefâîlü’ kısmı usule şöyle yerleştirilmiştir: ‘me’ hecesi ikinci usulün 3. vuruşunda, 1/7’ lik dilimdedir. ‘fâ’ hecesi 4/7’ lik kısma oturtularak usul tamamlanmıştır. ‘î’ hecesi üçüncü usulün ilk 2/7’ lik bölümünde, ‘lü’ hecesi usulün sonraki 1/7’lik bölümünde kullanılarak veznin bu kısmı tamamlanmıştır. ‘Me’ hecesi 4/7’ lik kullanılarak usul tamamlanmıştır. ‘Fâ’ hecesi dördüncü usulün tamamı boyunca uzamıştır. ‘î’ hecesi beşinci ve altıncı usul boyunca sürmüş ve yedinci usulün ilk 2/7’ lik kısmına yerleşmiştir. ‘lü’ hecesi usulün 1/7’ lik kısmına, ‘fe’ hecesi 2/7’ lik kısmına, ‘û’ hecesi 2/7’lik kısmına yerleştirilerek usul sona ermiştir. ‘lün’ hecesi ise altıncı usulün tamamına yerleştirilerek vezin ve müzik cümlesi altıncı usulün sonunda tamamlanmıştır. Örnek olarak Hacı Arif Bey’ in Hicaz Şarkı’ sını gösterebiliriz.

Aş kın la se nin sev di ce ğim
Mef û lü me fâ î lü me fâ

zâ zâ zâ ru ze bu num
î î î lü fe û lün

4. Bu veznin farklı yerleştirilerek kullanıldığı eserler de vardır. Örneğin bazı eserlerde 'fâilâtün' kalıbının yerleşim yapısı görülmektedir. Selâhaddin Bey' in Kürdili Hicazkâr Şarkı' sında vezin dört usulde tamamlanmıştır. 'Fâilâtün' kalıbında olduğu gibi her usulde dört hece kullanılmıştır.

Aş kın ba na ma zi de ki
Mef û lü me fâ î lü me

son ha tı ra ha tı ra ol sun
fâ î lü fe î lü fe û lün

5. Saadettin Kaynak' ın Hüzam Şarkı' sında da bu tip bir yerleşim mevcuttur fakat veznin başına dört usul 'oflar' getirilerek müzik cümlesi daha da genişletilmiştir.

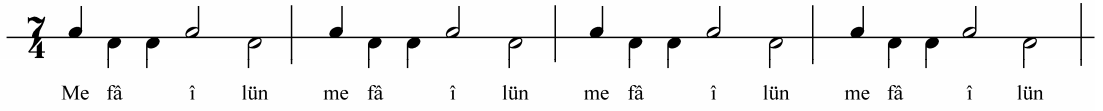
The image displays a musical score for Saadettin Kaynak's Hüzam Şarkı. It consists of three staves of music, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff begins with a 7/8 time signature. The lyrics are: "Of of of". The second staff has a 3/8 time signature and includes a triplet of eighth notes. The lyrics are: "of hic ra nü e lem Mef û lü me fâ". The third staff also has a 3/8 time signature and includes a triplet of eighth notes. The lyrics are: "si ne i pür hu nu mu dağ lar î lü me fâ î lü fe û lün".

6. "Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün" vezni ile yazılmış eserlerin yerleşim biçimi 'Tablo 3' incelenebilir.

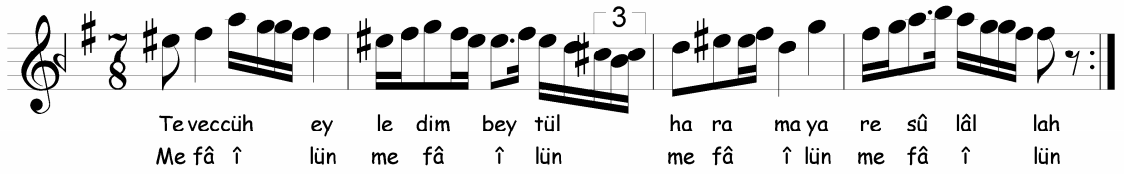
Tablo 3

4.1.4. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün

1. 7/8' lik ve 7/4' lük mertebelerde notaya alınan eserler aynı şema üzerinde gösterilmek için 7/4' lük mertebe esas alınmıştır.
2. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezin kalıbı “Fâîlâtün fâîlâtün fâîlün” vezin kalıbı gibi Devr-i Hindî usulüne tamamen oturmuştur.

3. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezninin Devr-i Hindî usulüne yerleşimi usuller ve vezin arasındaki uyumluluğu göstermektedir. Her ‘mefâîlün’ bir usule yerleştirilmiştir ve her usulde yerleşim şekilleri aynıdır. ‘Me’ hecesi usulün ilk 1/7’ lik bölümünde, ‘fâ’ , ‘î’ , ‘lün’ heceleri usulün 2/7’ şerlik zaman dilimine yerleştirilmiştir. İsmail Hakkı Bey’ in Eviç İlahi’ si örnek olarak gösterilebilir.

4. İlk 3/8' lik kısma önce kısa sonra uzun hece (ve not değeri) gelmesi sonucu senkop oluşmuştur.
5. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezin kalıbında bestelenmiş eserler içinde farklı bir yerleşime rastlanmamıştır.

6. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezin kalıbı kullanılmış olarak notaya alınan bir esere ulaşılmıştır. İzzettin Eskidemir’ in Hüzam Tevşih’ inde genelden farklı bir yerleşim mevcuttur. Bu yerleşim farklılığının nedenleri şöyle açıklanabilir: Üç ‘mefâîlün’ kullanıldığı için müzik cümlesinin tamamlanmayacağı düşünülmüş olacak ki; vezin dört usule yayılmıştır. Eser incelendiğinde diğer bir farklılık nedeninin kelimeleri bölmek olduğu görülüyor. Veznin ilk ‘Me’ hecesi hecesi usulün 3/7’ lik kısmına, ‘fâ’ ve ‘î’ heceleri usulün 2/7’ şerlik kısmına yerleştirilerek ilk usul tamamlanmıştır. Kullanılan ‘me’ hecesi diğer hecelere göre daha kısa olması gerekirken uzun tutulmuş. Burada imale yapılmış. İkinci usul, ‘lün’ hecesi 2/7’ lik zaman diliminde, ‘me’ hecesi 1/7’ lik zaman diliminde, ‘fâ’ hecesi 4/7’ lik zaman diliminde kullanılarak tamamlanmıştır. ‘î’ hecesi üçüncü usulün ilk 3/7’ lik bölümünde, ‘lün’ hecesi sonraki 2/7’ lik bölümünde kullanılarak kalıbın bu bölümü tamamlanmıştır. ‘Me’ hecesi üçüncü usulün son 2/7’ lik bölümünde kullanılarak usul sona ermiştir. ‘fâ’ hecesi diğer usulün 3/7’ lik zaman diliminde, ‘î’ ve ‘lün’ heceleri usulün 2/7’ şerlik zaman diliminde kullanılarak usul sona ermiş ve müzik cümlesi tamamlanmıştır. İncelenen bu eserde bestekârın vezin hecelerinin uzunluk-kısalığından çok kelimelerin bölünmemesine dikkat edildiğini düşündürüyor.

Nü büv vet tah tı na şah ol du Mu ham med
Me fâ î lün me fâ î lün me fâ î lün

7. “Mefâîlün mefâîlün” vezni ile bestelenmiş bir esere rastlanmıştır. Ahmet Uzel’ in Hicaz Şarkı’ sı olan bu eserde herhangi bir yerleşim farklılığı gözlenmemiştir.

Be nim ya rim ü zer ha lim
Me fâ î lün me fâ î lün

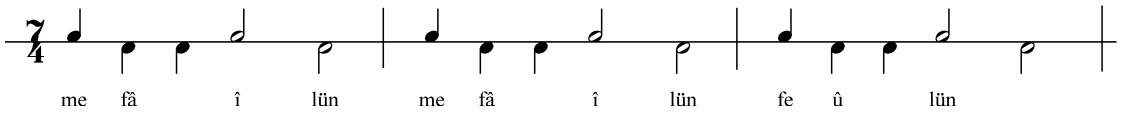
8. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezniyle yazılan eserler ‘Tablo 4’ de yerleşim şekilleriyle gösterilmiştir.

Tablo 4

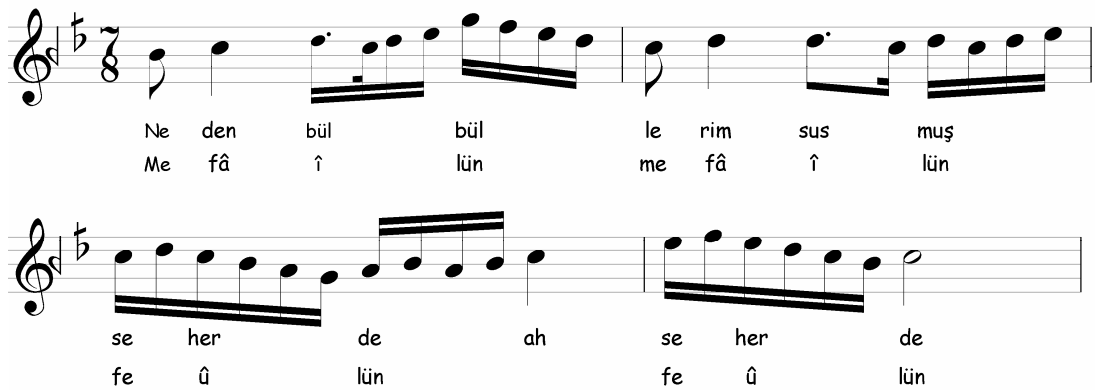
4.1.5. Mefâîlün mefâîlün feûlün

İncelenen bu vezinde genele bakıldığında yukarıda incelenen dört ‘mefâîlün’ vezninden çok farklı bir yerleşim gözükmemektedir.

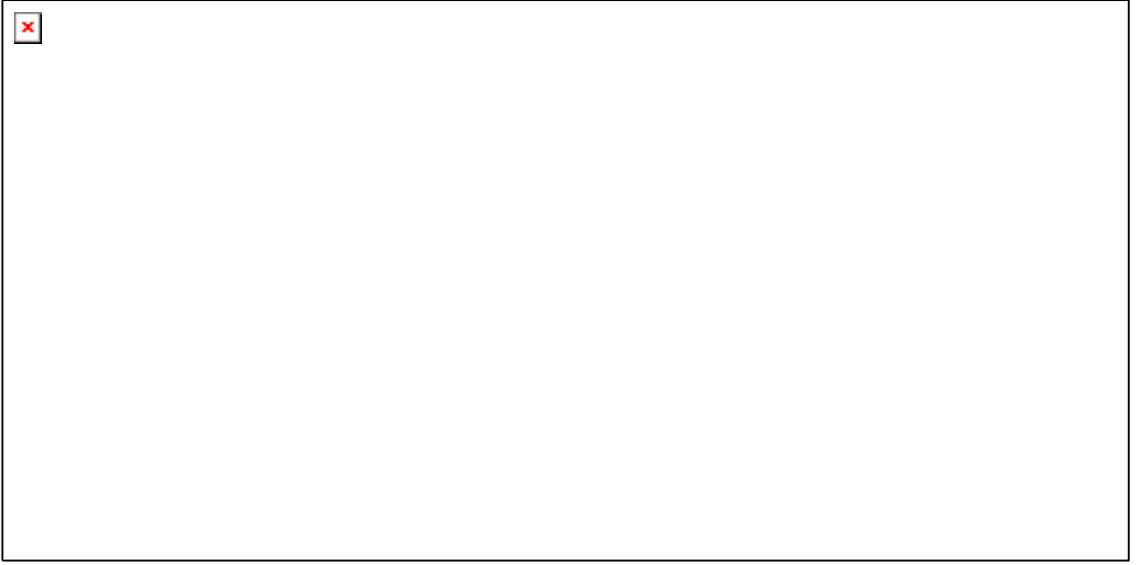
1. Eserler yine 7/8’ lik ve 7/4’ lük mertebelerde notaya alınmıştır. Fakat şema üzerinde gösterilirken 7/4’ lük mertebe esas alınmıştır.
2. “Mefâîlün mefâîlün feûlün” vezin kalıbı, “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezin kalıbı gibi usule aynen oturmuştur.

3. “Mefâîlün mefâîlün feûlün” vezin kalıbındaki ilk iki ‘mefâîlün’ kalıbı yukarıdaki incelemede olduğu gibi iki usule yerleşmiştir. ‘Feûlün’ bölümünde ise ‘fe’ hecesi usulün ilk 1/7’ lik zaman dilimine, ‘û’ hecesi usulün sonraki 2/7’ lik zaman dilimine, veznin son hecesi olan ‘lün’ ise usulün geri kalan 4/7’ lik zaman dilimine yerleşmiştir. Fakat müzik cümlesinin tamamlanmadığı düşünülmüş olacak ki; veznin ‘feûlün’ kısmı dördüncü usulde tamamlanmıştır. Halûk Recâî’ nin Bestenigâr Şarkı’ sı bu yerleşime örnek olarak incelenebilir.

4. İlk 3/8' lik kısma önce kısa sonra uzun hece (ve not değeri) gelmesi sonucu senkop oluşmaktadır.
5. Müzik cümlesini tamamlamak için yapılan bir diğer yerleşim şekli de şöyledir: Veznin son bölümü 'feûlün' den sonra son kelime tekrarlanmıştır. 'Mefâîlün' vezninin 'lün hecesi üçüncü usulün son 2/7' lik zaman diliminde tekrarlanmış ve 'feûlün' dördüncü usulde aynen tekrarlanmıştır. İsmail Hakkı Bey' in Gülizar Şarkı' sı bu genişlemeye örnek teşkil etmektedir.

6. İsmail Hakkı Bey' in Gülizar Şarkı' sında da ilk 3/8'lik kısma önce kısa sonra uzun hece (ve not değeri) gelmesi sonucu senkop oluşmaktadır.
7. Veznin tekrarlanan bölümü 'feûlün' de 'âhüzâre' kelimesinin ilk hecesi veznin bu kalıbına dahil olmadığı için önceki usulün sonuna kelime başındaki "â" hecesi konulmuştur.
8. Başka bir genişleme örneği olarak Mahmud Celâleddin Paşa' nın Hüzzam Şarkı' sını inceleyebiliriz. Bu genişleme şeklinde de 'mefâîlün' bölümlerinde hiçbir değişiklik görülmemekte. 'Feûlün' bölümünde 'fe' hecesi yine usulün 1/7' lik zaman diliminde kullanılmış fakat 'î' hecesi usuldeki 6/7' lik zaman dilimiyle üçüncü ölçü tamamlanmıştır. 'lün' hecesi son usulün tamamına oturmuştur.

De ğil di böy le ev vel tar
Me fâ î lün me fâ î lün

zı tav rın
fe û lün

9. Bazı hecelerin genişletilerek kullanıldığı bir farklı eser daha vardır; İsmail Hakkı Bey' in Evcârâ Şarkı' sını olan bu eserde tekrarlardan tamamen kaçınılmış, hecelerin zaman değerleri uzun tutularak dört usul tamamlanmıştır. Her kelime bir usulde kullanılmış, kelimeler bölünmemiştir. Veznin ilk 'mefâîlün' bölümünde 'me' hecesi kısa olduğu halde usulün 3/7' lik kısmında, 'fâ' ve 'î' heceleri usulün 2/7' şerlik kısmında kullanılarak ilk usul tamamlanmıştır. 'lün' hecesi ikinci usulün 3/7' lik bölümünde, 'me' ve 'fâ' heceleri 2/7' şerlik zaman diliminde kullanılarak ikinci usul tamamlanmıştır. Üçüncü usulde 'î' hecesi 3/7' lik zaman diliminde, 'fe' ve 'û' heceleri 2/7' lik zaman dilimleriyle kullanılarak usul tamamlanmıştır. 'lün' hecesi son usulün tamamını kaplayarak müzik cümlesi sona ermiştir.

A cıl dı sî ne me
Me fâ î lün me fâ
3

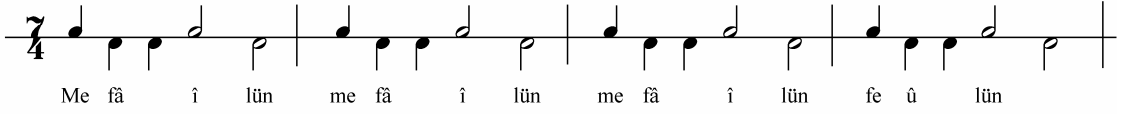
bir ta ze yâ re
î lün fe û lün

Tablo 5

4.1.6. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün feûlün

“Mefâîlün mefâîlün mefâîlün feûlün” vezni ile Devr-i Hindî usulünde yazılmış bir esere rastlanmıştır.

1. 7/8' lik mertebeye notaya alınmış bu eser şema üzerinde gösterilirken 7/4' lük mertebe esas alınmıştır.
2. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün feûlün” vezni ile bestelenmiş Devr-i Hindî eserde genel yerleşimden farklı bir biçim görünmemektedir.

3. İncelenen Akın Özkan'ın Nihavend Şarkı' sında yerleşim biçimi genelin dışında değildir. Her vezin kalıbı bir usul içerisine yerleşmiştir.

Tablo 6

4.2. Âyin Devr-i Revânî Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi

Âyin Devr-i Revânî usulü, usul-vezin açısından incelenirken, bu usulde bestelenmiş 46 eser tetkik edilmiştir. Âyin Devr-i Revânî usulünde kullanılan vezinler çokluk sırasına göre şöyledir:

- 1-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün (30), (%65),
- 2-Fâilâtün fâilâtün fâilün (12), (%26),
- 3-Mef 'ülü mefâilü mefâilü fa' lün (1), (%0,43),
- 4-Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün (1), (%0,43),

4.2.1. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Âyin Devr-i Revânî usulünde en çok kullanılmış olan vezin “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” veznidir.

1. 14/8' lik ve 14/4' lük mertebelerde notaya alınmış eserler tablo üzerinde gösterilirken 14/4' lük mertebe esas alınmıştır.
2. Âyin Devr-i Revânî usulünde “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezni, Devr-i Hindî usulünde olduğu gibi usul ve vezin arasındaki uyum göz önüne sermektedir.

14/4

Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün

3. Veznin her ikişer kalıbı bir ölçü içerisinde yerleşerek simetrik bir yapı ortaya koymuştur. Genele bakıldığında her müzik cümlesi iki ölçüde tamamlanmaktadır. 14 zamanlı olan Âyin Devr-i Revânî usulü kendi içerisinde 7+7 lik bir bölünme göstermektedir. 'Fâ' heceleri usulün 2/14' lik, 'i' heceleri usulün 1/14'lik, 'lâ' heceleri usulün 2/14' lik,

'tün' heceleri usulün 2/14' lik kısmını oluşturmuştur. Yani uzun heceler iki, kısa heceler bir vuruşluk zamanlarla yazılmıştır. İlk iki 'fâilâtün' ilk usulü tamamlamaktadır. Üçüncü 'fâilâtün' ise ikinci usulün ilk yarısına oturmuştur. 'Fâilün' mısranın sonundadır ve cümlenin de son ölçüsüdür. 'Fâ' hecesi usulün 2/14' lik, 'i' hecesi usulün 1/14' lik, kalıbın en sonundaki 'lün' hecesi ise usulün 4/14' lik kısmındadır ve ikinci usulü tamamlamaktadır. İsmail Hakkı Bey' in Ferahfeza Nakış Beste' si bu simetrik yapıyı rahatça göz önüne getirmektedir.

Çağ la yan cû yi si risk le
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

çeş mi pür hû num mu dur
fâ i lâ tün fâ i lün

- Genel yerleşimden farklı olarak en çok kullanılan değişik yerleşim biçimi şöyledir: Veznin her kalıbı bir usule yerleştirilmiştir. Bunun bir sonucu olarak ifadeler daha genişlemiş ve her mısranın bestesinin uzunluğu dört usule çıkmıştır. 'Fâilâtün' kalıbında 'fâ' heceleri usulün 2/14' lük zaman diliminde, 'î' heceleri usulün 1/14' lük zaman diliminde, 'lâ' heceleri usulün 4/14' lük zaman diliminde, 'tün' heceleri ise usulün 7/14' lük zaman diliminde yer almaktadır. 'Fâilün' kalıbında ise 'fâ' hecesi usulün 5/14' lük zaman dilimine, 'i' hecesi usulün 2/14' lük zaman dilimine, 'lün' hecesi ise 7/14' lük zaman dilimine yerleşerek vezin ve müzik cümlesi tamamlanmaktadır. Hafız Mehmed Efendi' nin Beyati İlahi' si bu yerleşim biçimi için güzel bir örnektir.

Ey ya nan nâ
Fâ i lâ tün

rı si vâ dan
fâ i lâ tün

men ba i en
fâ i lâ tün

vâ ra gel
fâ i lün

5. Âyin Devr-i Revânı “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezinli eserlerin tamamı ‘Tablo 7’ de incelenebilir.

Tablo 7.1

Tablo 7.2

4.2.2. Fâilâtün fâilâtün fâilün

1. 14/8' lik ve 14/4' lük mertebede notaya alınmış eserler aynı tablo üzerinde gösterilmek için 14/4' lük mertebe esas alınmıştır.
2. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninde de yerleşim genel olarak “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezniyle aynı şekildedir.

Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün

3. İlk iki ‘fâilâtün’ bir usul, sonraki ‘fâilün’ bir usul sürmektedir. Âyin Devr-i Revânî usulünün bu vezninde genel olarak tekrarlardan kaçınılmış ve ‘fâilün’ vezni ikinci usul boyunca daha geniş bir ifadeye yayılmıştır. İsmail Dede Efendi’ nin Neva Âyin-i Şerifi ile bu yerleşim biçimini inceleyelim.

Ey te cel li gâ hı câ nem
Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

rû fâ yi tü lün

4. İsmail Dede Efendi’ nin Neva Âyin-i Şerifi’ nde veznin ‘fâilün’ kısmının son iki heceleri olan ‘yi’ hecesi kısa, ‘tü’ hecesi uzun kullanılarak senkop oluşturmaktadır.

5. İncelenen eserler arasında yukarıdaki anlatımın tam tersi bir biçim de çok tercih edilmiş bir yerleşim şekli de şöyledir; veznin ilk ‘fâilâtün’ kalıbı ilk usul boyunca sürmüştür, diğer ‘fâilâtün’ ve ‘fâilün’ kalıpları ikinci usulde kullanılmıştır. Hafız Tevfik Bey’ in Rast Tevşih’ i bu yerleşim biçimine örnek olarak yazılmıştır.

Ey le yen uş
Fâ i lâ tün

1
şâ kı şey da da i ma
fâ i lâ tün fâ i lün

2
şâ kı şey da da i ma
fâ i lâ tün fâ i lün

6. Bir başka yerleşim biçimi de her usule bir kalıbın yerleşmesidir. İsmail Dede Efendi’ nin Hisar Buselik Karçe’ si bu yerleşim biçimine örnek olarak gösterilebilir. Fakat bu eserde görülen farklı bir yapı daha vardır: Esere ‘ey’ terennümüyle giriş yapılmıştır. Buradaki ifade anlatımı güçlendirmiştir ve iki ‘fâilâtün’ kalıplarının kuvvetli zamanı olan ‘tün’ heceleri bir sonraki usulün kuvvetli yani ilk darbına gelmiştir.

14/8

Ey Rû yi tü
Fâ i lâ

câ nı ta râb
tün fâ i lâ

gul gûn bâd
tün fa' lûn

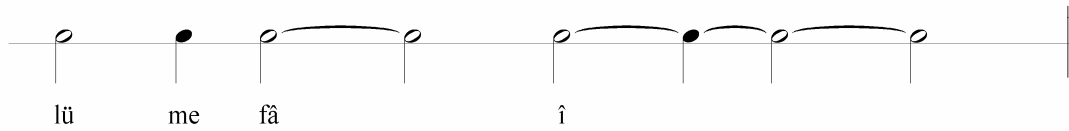
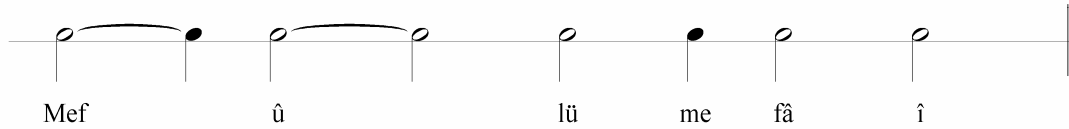
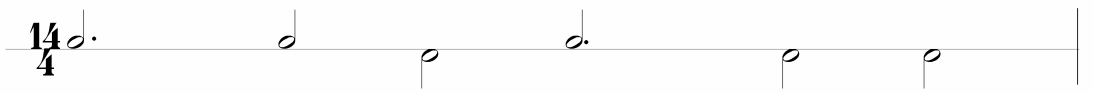
7. İncelenen diğer eserlerin yerleşim biçimleri 'Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

4.2.3. Mef 'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

Âyin Devr-i Revânî usulünde "Mef 'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün"(feul) vezni çok tercih edilmiş bir vezin değildir. Âyin Devr-i Revânî usulünde bu vezinle yazılmış, 'Tablo 9' da görüldüğü gibi sadece bir esere rastlanmıştır.

1. Buselik Aşiran Makamındaki Ahmed Avni Konuk' un Âyin-i Şerifi 14/8' lik mertebede notaya alınmıştır.
2. Ahmed Avni Konuk "Mefûlü mefâîlü mefâîlü feul" veznini Âyin Devr-i Revânî usulünde şu yerleşim şekliyle kullanmıştır.

3. Veznin ilk kalıbı olan ‘mefûlü’ ilk usulün ilk dokuzuncu darbında tamamlanmaktadır. ‘mef’ hecesi usulün ilk 3/14’ lük bölümünde, ‘û’ hecesi usulün 4/14’ lük bölümünde, ‘lün’ hecesi ise usulün 2/14’ lük bölümünde kullanılmıştır. ‘Me’ hecesi usulün 1/14’ lük kısmını, ‘fâ’ hecesi usulün 2/14’ lük kısmını, ‘î’ hecesi usulün 2/14’ lük kısmını oluşturarak usul tamamlanmıştır. İkinci kalıbın son hecesi olan ‘lü’ hecesi ikinci usulün ilk 2/14’ lük bölümünü kaplayarak veznin ikinci kalıbı tamamlanmıştır. ‘Me’ hecesi usulün 1/14’ lük zaman diliminde, ‘fâ’ hecesi usulün 4/14’ lük zaman diliminde, ‘î’ hecesi usulün 7/14’ lük zaman diliminde yer alarak ikinci usul tamamlanmıştır. Üçüncü kalıbın son hecesi ‘lün’ üçüncü usulün kuvvetli olan ilk darbında 2/14’ lük zaman diliminde kullanılarak veznin üçüncü kalıbı sona ermiştir. Veznin son kalıbının ilk hecesi ‘fâ’ usulün 2/14’ lük bölümünde, ‘lün’ hecesi usulün 3/14’ lük bölümünde kullanılarak vezin tamamlanmıştır. Usul ‘hey yar’ terennümü doldurularak son bulmuştur.

Me na şı kı aş kı
Mef û lü me fâ î

o şı de a
lü me fâ î

şı kı men he yi yar
lü fe' ul

İkinci ve üçüncü ölçünün ilk vurgusunda kullanılan ‘lü’ heceleri kısa olmasına rağmen uzun kullanılmıştır. Aruz vezni’ nin dışına çıkmıştır. İmale yapılmış.

Tablo 9

4.2.4. Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün

“Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezni de Âyin Devr-i Revâmı usulünde “Mef ‘ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezni gibi fazla tercih edilen bir vezin olmamıştır. İncelenen eserler içinde bu vezinle bestelenmiş olan 1 esere rastlanmıştır.

1. Bu vezinde bestelenmiş tek eser olan Erdiñ Çelikkol’ un Kürdili Hicazkâr Şarkı’ sı 14/8’ lik merteye ile notaya alınmıştır.
2. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezni Devr-i Hindî usulünde olduğu gibi Âyin Devr-i Revâmı usulünde de düzenli bir yerleşime sahiptir.

Me fâ î lün me fâ î lün me fâ î lün me fâ î lün

3. Veznin her ikişer kalıbı bir usul içerisine oturmuştur. Böylelikle müzik cümlesi iki usulde tamamlanmaktadır. ‘Me’ heceleri usulün 1/14’ lük zaman dilimine, ‘fâ’, ‘î’, ‘lün’ heceleri usulün 2/14’ lük zaman dilimine yerleşmiştir.

De vâ gel mez be lâ git mez
Me fâ î lün me fâ î lün

te sel li â ha kal mış tır
me fâ î lün me fâ î lün

4. İlk 3/8' lik kısma önce kısa sonra uzun hece (ve not değeri) gelmesi sonucu senkop oluşmaktadır.
5. Âyin Devr-i Revânı usulünde “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezin yerleşim şekli ‘Tablo 10’ ile izlenebilir.

Tablo 10

4.3. Devr-i Kebîr Usulünün Usul-Vezin Açısından İncelenmesi

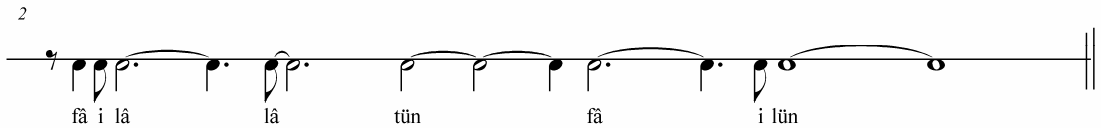
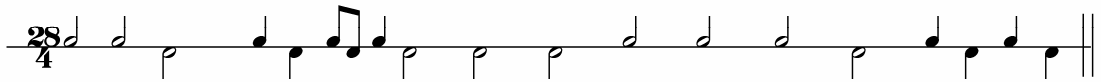
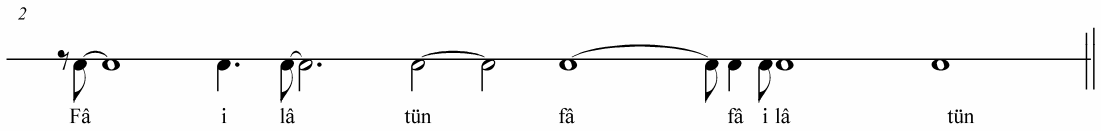
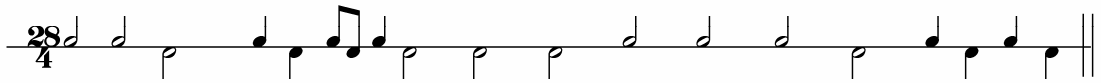
Devr-i Kebîr usulü incelenirken, bu usulde bestelenmiş 41 eser tetkik edilmiştir. Devr-i Kebîr usulü ile kullanılan vezin şekiller çokluk sırasına göre şöyledir:

- 1-Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün (37), (%90,24),
- 2-Mef 'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün (3), (%0,73),
- 3-Fâilâtün fâilâtün fâilün (1), (%0,24) 'dür.

Devr-i Kebîr usulünde en çok kullanılmış olan vezin "Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün" veznidir.

4.3.1. Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

1. Devr-i Kebîr usulünde notaya alınmış eserler genelde 28/4' lük mertebededir. 28/2' lük mertebede notaya alınmış bir esere rastlanmıştır. Fakat aynı tablo üzerinde gösterilmek için 28/4' lük mertebe esas alınmıştır.
2. "Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün" vezni ile bestelenmiş eserler Devr-i Kebîr usulüne genel olarak bu yerleşim şekli ile oturtulmuştur.(Yukarıda görülen yerleşim Zaharya' nın Saba bestesi esas alınarak hazırlanmıştır.) Usul notasının hemen altında vezin yerleşim notası verilmiştir.

3. Zaharya' nın Sabâ Beste'si genel yerleşime uygunluk gösteren eserlerden biridir. Veznin ilk kalıbının ilk hecesi 'fa' 0,5/28'lik esten sonra usulün 4,5/28' lik zaman diliminde, 'i' hecesi usulün 1.5/28' lik zaman diliminde, 'lâ' hecesi usulün 7.5/28' lik zaman diliminde kullanılmış ve veznin ilk kalıbı 'fâilâtün' usulün ilk 14 zamanında tamamlanmıştır. Diğer kalıbın 'fâ' hecesi usulün 5.5/28' lik bölümünde, 'i' hecesi usulün 0.5/28' lik bölümünde, 'lâ' ve 'tün' heceleri usulün 4/28' erlik bölümünde kullanılarak veznin ikinci kalıbı sona ermiş ve ilk usul burada tamamlanmıştır. Veznin üçüncü kalıbında 'fâ' hecesi usulün 1.5/28' lik kısmında, 'i' hecesi usulün 0.5/28' lik kısmında, 'lâ' hecesi usulün 8/28' lik kısmında, 'tün' hecesi veznin 9/28' lik kısmında kullanılmış, veznin üçüncü bölümü tamamlanmıştır. 'Fâilün' kalıbında 'fâ' hecesi 4.5/28' lik zaman diliminde, 'i' hecesi 0.5/28' lik zaman diliminde, 'lün' hecesi 8/28' lik zaman diliminde kullanılarak usul tamamlanmıştır. Vezin kalıbı iki müzik cümlesinde ve iki usulde sona ermektedir.

Gül si tâ ni na
Fâ i lâ tün fâ

nak şı hüs nün den ba hâ
fâ i lâ tün fâ i lâ

hâ ris tan
lâ tün fâ

ya zar
i lün

4. Usul içerisinde değişik yerleşim şekilleri görölmektedir fakat müzik cümlelerinde büyük farklar yoktur. İncelenen tüm eserler. 'Tablo 11' de gösterilmiştir.

Tablo 11.1

Tablo 11.2

Tablo 11.3

4.3.2. Mef 'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

1. Devr-i Kebîr usulünde “Mef'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezni ile bestelenmiş ve notasına ulaşılabilen eserlerin tamamı 28/4' lük mertebede notaya alınmıştır.
2. “Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezninin Devr-i Kebîr usulü üzerinde yerleşimi Neyzen Raşid Efendi'nin Dilnişin Beste'si göz önüne alınarak yazılmıştır. Farklı yerleşim şekilleri olan eserler 'Tablo 12' de gösterilmiştir.

2

Mef û lü me fâ î lü me fâ î lü fe û lün

3. İncelenen eserlerden Neyzen Raşid Efendi'nin Dilnişin Beste'si veznin usule yerleşimi açısından incelenebilir. Veznin ilk hecesi 'mef' usulün ilk 2/28' lik zaman dilimine, 'û' hecesi usulün yine 1.5/28' lik zaman dilimine, 'lü' hecesi usulün 0.5/28' lik zaman dilimine, sonraki kalıbın ilk hecesi 'me' usulün 1.5/28' lik zaman dilimine, 'fâ' hecesi usulün 0.5/28' lik zaman dilimine, 'î' hecesi usulün 3/28' lik zaman dilimine, 'lü' hecesi usulün 1.5/28' lik zaman dilimine, 'me' hecesi usulün 1.5/28' lik zaman dilimine, 'fâ' hecesi usulün 2/28' lik zaman dilimine, 'î' hecesi yine usulün 2/28' lik zaman dilimine, 'lü' hecesi usulün 2/28' lik zaman dilimine, 'fe' hecesi usulün 2/28' lik zaman dilimine, 'û' hecesi usulün 2/28' lik zaman dilimine, 'lün' hecesi ise usulün 1.5/28' lik zaman dilimine yerleştirilerek vezin tamamlanmıştır. Usulü geri kalan 4.5/28' lik

zaman dilimine ‘efendim’ terennümü yerleştirilerek usul tamamlanmıştır.

Bül bülgibi ol gon ce de hâ ne
Mef ûlü me fâ î lü me fâ î
çe ne çal ma e fen dim
lü fe û lün

Eserin ilk ‘mefâîlün’ kısmında ‘me’ hecesi kısa olması gerekirken uzun tutularak imale, ‘î’ hecesi ise uzun olması gerekirken kısa tutularak zihaf yapılmıştır. Veznin ‘feûlün’ kısmında da kısa olması gereken ‘fe’ hecesi bir sonraki uzun hece olan ‘û’ hecesinden bir sekizlik not daha uzun tutulmuş, imale yapılmıştır.

4. “Mef ‘ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezni ile bestelenmiş diğer eserler ‘Tablo 12’ de gösterilmiştir.

Tablo 12

4.3.3. Fâilâtün fâilâtün fâilün

1. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezni ile bestelenmiş 1 eser notasına ulaşılmıştır. Cinuçen Tanrıkorum’a ait Düğah Tevhid 28/4’ lük mertebede notaya alınmıştır. ‘Tablo 13’ bu eserin yerleşimini göstermektedir.
2. “Fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninin Devr-i Kebîr usulüne yerleşimi Cinuçen Tanrıkorum’ un Düğah Tevhid’ i esas alınarak hazırlanmıştır.

28/4

2

Ah Fâ fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ

28/4

2

terennüm ilün terennüm (SAZ)

3. Eser girişinde güfte yerine ‘ah’ tercih edilmiştir ve usulün kuvvetli zamanında ilk 2/28’ lik zaman diliminde yazılmıştır. ‘Fâ’ hecesi ilk olarak 2.5/28’ lik zaman diliminde kullanılmış ve ardından 1/28’ lik zaman diliminde tekrarlanmıştır. ‘i’ hecesi usulün 0.5/28’ lik bölümünde, ‘lâ’ hecesi usulün 2/28’ lik bölümünde, ‘tün’ hecesi usulün 7/28’ lik bölümünde kullanılmış ve veznin ilk kalıbı tamamlanmıştır. İkinci kalıbın ‘fâ’ hecesi usulün 4/28’ lik bölümünde ‘i’ hecesi usulün 2/28’ lik bölümünde, ‘lâ’ hecesi usulün

2/28' lik bölümünde, 'tün' hecesi 4/28' lik bölümünde kullanılmış ve usul bu kalıbın sonunda tamamlanmıştır. İkinci usule giriş yine güfteyle değil terennümdir. Usulün ilk 13.5/28' lik bölümünde 'sultanım' terennümü kullanılmıştır. Ardından usulün 0.5/28' lik zaman diliminde 'fa' hecesi, 4/28' lik zaman diliminde 'lün' hecesi kullanılmış ve vezin burada sona ermiştir. Usulün geri kalan bölümü ve müzik cümlesi terennüm ile tamamlanmıştır.

Ah Kıl ma yın nâ şı
Fâ fâ i lâ tün tün de fâ
min i üs lâ tün tün de fâ
sul ta nım na maz i lün
lâ i lâ he il lâi lah (saz)

Tablo 13

5. DEVR-İ HİND-Î, ÂYİN DEVR-İ REVÂNI, DEVR-İ KEBİR USULLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

5.1. Devr-i Hindî ve Âyin Devr-i Revânî Usullerinin Karşılaştırılması

Devr-i Hindî ve Âyin Devr-i Revânî usulleri, usul yapısı bakımından ve eserlerde vezin kullanımları açısından benzer özellikler taşımaktadırlar.

1. Devr-i Hindî usulü yedi zamanlı ve usul birleşimi 3+2+2 şeklindedir. Âyin Devr-i Revânî usulü on dört zamanlıdır ve usul birleşimi 3+2+2+3+2+2 şeklindedir. Âyin Devr-i Revânî usulü iki Devr-i Hindî usulünün birleşimi gibi görünmektedir.

7

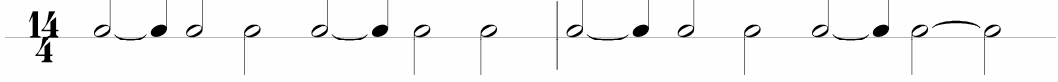
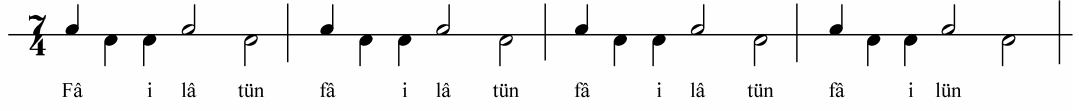
7

3			2		2		3			2		2	
---	--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	--	---	--

14

3			2		2		3			2		2	
---	--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	--	---	--

2. Devr-i Hindî usulü eserlerde 7/8' lik ve 7/4' lük mertebelerde kullanılmıştır. Âyin Devr-i Revânî usulü de Devr-i Hindî usulü gibi 14/8' lik ve 14/4' lük mertebelerle notaya alınmıştır.
3. Bu iki usulün eserlerde vezin kullanılışları da hemen hemen aynıdır. "Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün" ve "Fâilâtün fâilâtün fâilün" tabloları incelendiğinde(Tablo 1, Tablo 2, Tablo 7, Tablo 8) genel yapıda Devr-i Hindi usulünde müzik cümlesi 4 usulde tamamlanırken Âyin Devr-i Revânî usulünde 2 usulde bir müzik cümlesi tamamlanmaktadır. Bir mısradaki toplam değerler aynı olmaktadır.

Fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lâ tün fâ i lün

4. “Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün” vezninin de Devr-i Hindî ve Âyin Devr-i Revânî usullerinin benzer kullanım şekilleri içerdiği görülmektedir. (Tablo 3, Tablo 9) Bu vezinli Devr-i Hindî usullü eserlerde 6 usulde müzik cümlesi tamamlanırken, Âyin Devr-i Revânî usulü ile bestelenmiş eserlerde müzik cümleleri 3 usulde tamamlanmıştır. Bir mısradaki toplam değerler aynı olmaktadır.
5. “Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün” vezni de ‘fâîlâtün’ kalıbıyla bestelenmiş eserlerde olduğu gibi eser içinde düzenli bir kullanım yapısına sahiptir. Devr-i Hindî usulü ile bestelenmiş eserlerde veznin her kalıbı bir usule yerleşmiş ve müzik cümleleri 4 usulün sonunda tamamlanmıştır. Âyin Devr-i Revânî usulünde de her usule iki vezin kalıbı yerleşmiş ve müzik cümleleri 2 usul tamamlandığında sonuca ulaşmıştır. (Tablo 6, Tablo 10) Bir mısra sonunda toplam değerler yine aynı olmaktadır.

5.2. Devr-i Hindî ve Devr-i Kebîr Usullerinin Karşılaştırılması

Devr-i Hindî ve Devr-i Kebîr usullerinde usul yapısı ve müzik cümleleri açısından şu şekilde benzerlikler görülmüştür:

1. Devr-i Hindî usulünün 7 zamanlı olduğu ve usul darblarının 3+2+2 şeklinde olduğundan daha önce bahsedilmiştir. Devr-i Kebîr usulü 28 zamanlıdır ve ilk bakışta iki Devr-i Hindî usulünün bir üst mertebeye yazılmış şekli gibi 6+4+4+6+4+4 yapıya sahiptir.

7

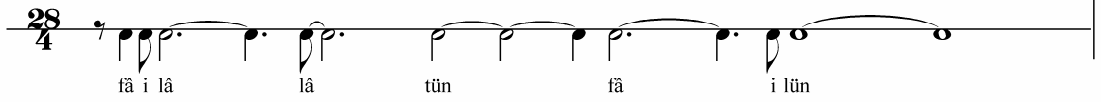
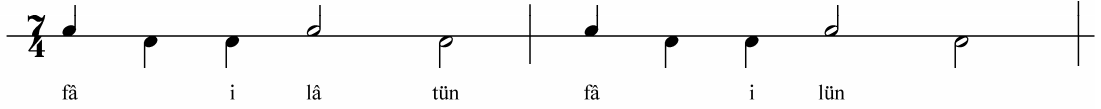
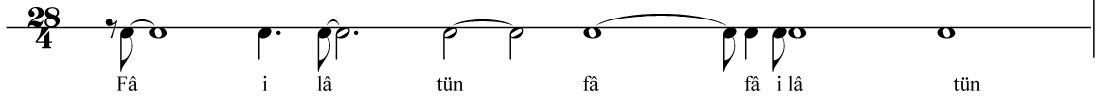
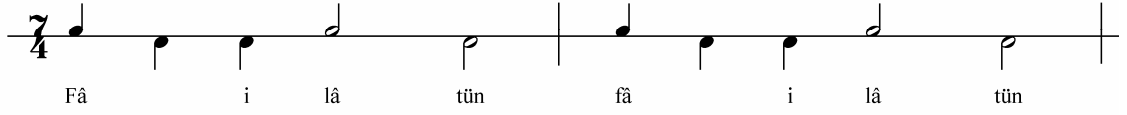
7

3			2		2		3			2		2	
---	--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	--	---	--

28

6					4			4			6				4			4		
---	--	--	--	--	---	--	--	---	--	--	---	--	--	--	---	--	--	---	--	--

2. Devr-i Hindî notaya alınmış eserlerde $7/8'$ lik ve $7/4'$ lük mertebeler bulunurken Devr-i Kebîr usulünde $28/4'$ lük ve $28/2'$ lik mertebeler kullanılmıştır.
3. “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezin tabloları incelenirken (Tablo 1, Tablo 11) iki usul arasında vezin yerleşimlerinin birbiriyle eşleştiği görülmektedir. Devr-i Hindî usulünde vezin 4 usulde tamamlanırken, Devr-i Kebîr usulünde 2 usulde bir veznin tamamlandığı görülmektedir. Yani $28/4'$ lük Devr-i Kebîr usulünde bir eser bir mertebe büyütülerek $14/2'$ lik olduğu düşünülürse $7/4'$ lük Devr-i Hindî bir eserle aynı zamanda vezni tamamlamış.

5.3. Âyin Devr-i Revânî ve Devr-i Kebîr Usullerinin Karşılaştırılması

Âyin Devr-i Revânî ve Devr-i Kebîr usulleri arasında Devr-i Hindî usulüyle benzer ilişkiler bulunmaktadır.

1. Âyin Devr-i Revânî usulü 14 zamanlı ve 3+2+2+3+2+2 vurgu şekilleri olan bir usuldür. Devr-i Kebîr usulü 28 zamanlı ve 6+4+4+6+4+4 usul yapısı bulunmaktadır. Devr-i Kebîr usulü, Âyin Devr-i Revânî usulünün bir üst mertebeye yazılmış şekli gibi görünmektedir.

14

3			2		2		3			2		2	
---	--	--	---	--	---	--	---	--	--	---	--	---	--

28

6					4				4				6					4				4			
---	--	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--

2. Âyin Devr-i Revânî usulünde bestelenen eserler 14/8' lik ve 14/4' lük mertebelerle notaya alınmıştır. Devr-i Kebîr eserlerin ise 28/4' lük ve 28/2' lik mertebelerde notaya alındığı daha önce belirtilmiştir.
3. “Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” vezninin kullanıldığı Âyin Devr-i Revânî usuller iki usulde tamamlanmaktadır. Devr-i Kebîr usulünde de vezin kalıbı iki usulde tamamlanmaktadır. Devr-i Kebîr usulünde 28/4' lük mertebe ile yazılmış olan bir eser 14/2' lik bir üst mertebe de düşünülürse Âyin Devr-i Revânî usulü ile aynı sürede tamamlanıyor.

14/4

Fâ i lâ tün fâ i lâ tün

28/4

Fâ i lâ tün fâ fâ i lâ tün

14/4

fâ i lâ tün fâ i lün

28/4

fâ i lâ lâ tün fâ i lün tün

6. SONUÇ

“Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr Usullerinin Usul-Vezin Açısından Karşılaştırılması” adlı konuya usuller arasındaki vurgu benzerliklerinden yola çıkılarak başlanmıştır. Bu üç usulün arasındaki bağlantıyı düşündüren en güçlü ihtimal Âyin Devr-i Revânı usulünün iki Devr-i Hindî usulünün birleşiminden meydana gelmiş olmasıydı. Devr-i Kebîr usulünün incelemeye katılmasıyla görülen; Devr-i Kebîr usulünün de diğer iki usul kadar olmasa da darblarının dağılışı nispetinin bu iki usule çok yakın olduğudur.

Türk Musikisinin ana unsurlarından olan aruz vezni incelendiğinde bu üç usulün birbirleriyle yakın ilişkiler içerisinde olduğu görülmektedir. Devr-i Hindî ve Âyin Devr-i Revânı usulleri neredeyse kullanılan tüm vezin kalıplarında aynı yerleşim şekillerine sahiptir. Farklı kullanımların olduğu eserler vardır fakat oluşan farklılıklara rağmen ana yapıdan çok uzaklaşmadığı görülmektedir. Devr-i Kebîr usulünde bestelenmiş eserler de Devr-i Hindî ve Âyin Devr-i Revânı usulleri ile benzeri yapıya sahiptir. Fakat incelenen eserler sonucunda görülüyor ki; Devr-i Kebîr usulünün sahip olduğu kullanım farklılıkları daha fazladır. Zamanlar uzadıkça alternatifler artıyor. Birim zaman farklılığı da buna sebep oluyor. Devr-i Hindî ve Devr-i Kebîr usullerini karşılaştırdığımızda Devr-i Hindî usulünü genişletiyoruz ve 4'lük ve 8'lik olarak gözüken değerler 1'lik ve 2'lik olarak düşünülüyor. Devr-i Kebîr'de fâilâtün kalıbının 'i' hecesi 8'lik kullanılıncaya kadar zaman bakımından aynı oluyor.(Devr-i Hindî ve Devr-i Kebîr usul karşılaştırılmasında incelenebilir.) Fakat karşılaştırmamızdaki nispet bozuluyor.

Müzik cümlelerinin incelenmesi ve karşılaştırılması sonucunda görüyoruz ki; bu üç usul arasındaki tek yakınlık usul benzerliği ve aruz vezninin kullanım şekilleri değildir. Yaptığımız incelemelerde görülüyor ki, bugün kelimelerin bölünmemesi için çalışılırken, o zaman böyle bir endişe taşınmıyor.

“Devr-i Hindî, Âyin Devr-i Revânı, Devr-i Kebîr Usullerinin Usul-Vezin Açısından Karşılaştırılması” konulu bu çalışmada görülüyor ki; Türk Musikisi bir kurallar bütünüdür. Geleneksel anlayış içerisinde bu kurallar günümüze kadar ulaşmıştır. Makam ve melodi özelliklerinin yanı sıra usul ve aruz vezni de müziğimizin temelini oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

ALTAR, Cevat Memduh, “*Opera Tarihi*”(4 Cilt), Pan Yayıncılık, İstanbul, 2000-2001.

AREL, Hüseyin Sadettin, “*Prozodi Dersleri*”, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1997.

AKSÜT, Sâdun, “*Türk Mûsikîsi Güfteler*”, Kervan Yayınları, İstanbul, 1983.

EZGİ, Dr. Suphi, “*Nazarî ve Amelî Türk Musikisi*”(5 Cilt), İstanbul, 1933-1953.

İLHAN, Ayşe Başak, “*Klâsik Türk Musikisi 5 ila 10 Zamanlı Usullerde Usul-Aruz Vezni İlişkisi*” *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

KARADENİZ, Ekrem, “*Türk Mûsikîsi'nin Nazariye ve Esasları*”, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ajans-Türk Matbaası, İstanbul, 1965.

ÖZKAN, İsmail Hakkı, “*Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri, Kudüm Velveleler*”i, 4. Basım, Ötüken Neşriyat A.Ş. , İstanbul, 1994.

ÖZTUNA, Yılmaz, “*Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*”, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969.

SANAL, Haydar, “*Mehter Mûsikîsi*”, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1964.

TİMURTAŞ, Fâruk, “*Osmanlı Türkçesine Giriş*”, 18. Baskı, Alfa Basım-Yayım-Dağıtım, İstanbul, 2000.

TORUN, Mutlu, “*Müzik Analizi Ders Notları*”,(Basılmamış).

UNGAY, M. Hurşit, “*Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm*”, Türk Musikisi Vakfı Yayınları.1, İstanbul,1981.

ÜNGÖR, Ethem Rûhi, “*Türk Mûsikîsi Güfteler Antolojisi*”i, 1. Basım, Eser Yayınları, İstanbul, 1981.

<http://www.osmanlimedeniyeti.com>.

Nota Kaynakları

ERGEN, Aytaç, “*Notam I*”(Nota-Data Programı)48.000 notadan oluşmaktadır.

EKLER-1
BESTEKÂRLAR KRONOLOJİSİ

SULTAN VELED	1226 – 1312
ABDÜL-KÂDİR MERÂĞÎ	1360 – 1435
II. MURAD	1421 – 1451
HÜSEYİN BAYKARA	1438 – 1506
NEFİRÎ BEHRAM AĞA	? – 1560
ZURNAZEN İBRAHİM AĞA	? – 1581
II. GAZÎ GİRAY HAN	1554 – 1607
IV. MURAD	1623 – 1640
BENLİ HASAN AĞA	1607 – 1662
NEYZEN YUSUF DEDE	? – 1670
ALİ UFKİ BEY	1610 – 1675
HÂFİZ POST	1630 – 1694
HATİBZADE OSMAN EFENDİ	1640 – 1687
NÂLÇE MEHMED EFENDİ	1640 – 1687
İTRÎ (Buhûri-zâde Mustafa Ef.)	1640 – 1711
IV. MEHMED	1648 – 1687
KUTBÜNNÂYÎ OSMAN DEDE	1652 – 1730
KANTEMİROĞLU	1673 – 1723
ENFÎ HASAN AĞA	1679 – 1729
ZAHARYA	? – 1740
MUSTAFA ÇAVUŞ	? – 1745
EBÛBEKİR AĞA	1685 – 1759
TAB'Î MUSTAFA EFENDİ	1704?–1768
DİLHAYAT KALFA	1710 – 1760
ABDÜLHALİM AĞA	1720 – 1802
VARDAKOSTA AHMED AĞA	1728 – 1794
İLYA	? – 1799
KÜÇÜK MEHMED AĞA	? – 1800
ABDÜLBÂKÎ NÂSİR DEDE	1765 – 1821
HACI SÂDULLAH AĞA	? – 1800
KEMÂNÎ ALİ AĞA	1770 – 1830
ZEKİ MEHMED AĞA	1776 – 1846
DEDE EFENDİ	1777 – 1845
ŞÂKİR AĞA	1779 – 1841
KEMÂNÎ RIZA EFENDİ	1780 – 1852
BASMACI ABDİ EFENDİ	1787 – 1851
III. SELİM	1789 – 1808
KÖMÜRCÜZADE HÂFİZ MEHMED EFENDİ	? – 1835
DELLÂLZADE İSMAİL EFENDİ	1797 – 1869
EYYUBÎ MEHMED BEY	1804 – 1850
NEYZEN VELİ DEDE (Şeydâ İsmail Efendi)	1808 – 1860
HÂŞİM BEY	1815 – 1868
LÂTİF AĞA	1815 – 1885
RİF'AT BEY (Müezzinbaşı)	1820 – 1888
ZEKÂÎ DEDE EFENDİ	1825 – 1897
NEYZEN YUSUF PAŞA	1821 – 1884

NİKOĞOS AĞA	1836 – 1885
HACI ÂRİF BEY	1831 – 1884
HACI FÂİK BEY	1831 – 1891
BOLÂHENK NURİ BEY	1834 – 1910
TANBURÎ ALİ EFENDİ	1836 – 1902
MAHMUD CELÂLEDDİN PAŞA	1839 – 1899
MEDENİ AZİZ EFENDİ	1842 – 1895
VASİLÂKİ EFENDİ	1845 – 1907
GİRİFTZEN ÂSİM BEY	1852 – 1929
LEYLÂ HANIM	1852 – 1936
TATYOS EFENDİ	1855 – 1913
SANTURÎ EDHEM EFENDİ	1855 – 1926
LEON HANCIYAN EFENDİ	1857 – 1947
ŞEVKİ BEY	1860 – 1891
KANUNÎ HACI ÂRİF BEY	1862 – 1911
RAHMİ BEY	1865 – 1924
MUALLİM İSMAIL HAKKI BEY	1866 – 1927
ŞEKERCİ CEMİL BEY	1867 – 1928
ALİ RİF'AT ÇAĞATAY	1867 – 1935
SELÂNIKLİ AHMED EFENDİ	1868 – 1927
ZEKÂÎZADE HÂFİZ AHMED EFENDİ (IRSOY)	1869 – 1943
LEM'İ ATLI	1869 – 1945
TANBURÎ CEMİL BEY	1871 – 1916
MISIRLI İBRAHİM EFENDİ	1881 – 1933
ŞEMSEDDİN ZİYÂ BEY	1882 – 1925
Dr. M. SUBHİ EZGİ	1869 – 1962
RAUF YEKTÂ BEY	1871 – 1935
AHMED AVNİ BEY	1871 – 1938
FÂİZ KAPANCI	1871 – 1950
BÎMEN ŞEN	1872 – 1943
RÂKİM ELKUTLU	1872 – 1948
NEVRES BEY	1873 – 1937
MUALLİM KÂZİM UZ	1873 – 1943
ABDÜLKÂDİR TÖRE	1873 – 1946
HÜSEYİN SADEDDİN AREL	1880 – 1955
NASÎBİN MEHMED YÜRÜ	1882 – 1953
FAHRİ KOPUZ	1882 – 1968
MUSA SÜREYYÂ BEY	1884 – 1932
İSAK VARON EFENDİ	1884 – 1962
NURİ HALİL POYRAZ	1885 – 1956
HASAN FEHMİ MUTEL	1885 – 1964
KEMAL NİYAZİ SEYHUN	1885 – 1967
SUBHİ ZİYÂ ÖZBEKKAN	1887 – 1966
MUHLİS SABAHADDİN EZGİ	1889 – 1942
FEHMİ TOKAY	1889 – 1959
BEDRİYE HOŞGÖR	1889 – 1968
SEDAT ÖZTOPRAK	1890 – 1942
MÜNİR MAZHAR KAMSOY	1891 – 1973
ŞERİF MUHİDDİN TARGAN	1892 – 1967
REFİK ŞEMSEDDİN FERSAN	1893 – 1965

HÂFİZ KEMÂL BATANAY	1893 – 1981
HAYRÎ YENİGÜN	1893 – ?
REFİK TALÂT ALPMAN	1894 – 1947
FÂİZE ERGİN	1894 – 1954
SÂDEDDİN KAYNAK	1895 – 1961
ZEKİ ÂRİF ATAERGİN	1896 – 1964
CEVDED KOZANOĞLU	1896 – 1986
ONNİK KARİPYAN (ÜNER)	1898 – ?
ŞERİF İÇLİ	1899 – 1956
SADİ İŞILAY	1899 – 1969
SÂDEDDİN HEPER	1899 – 1980
MAHMUD RÂGİB GÂZİMİHÂL	1900 – 1961
YORGO BACANOS	1900 – 1977
CEVDET ÇAĞLA	1900 – 1988
YESARİ ASİM ARSOY	1900 – 1992
MÜNİR NUREDDİN SELÇUK	1901 – 1981
SÜLEYMAN ERGUNER	1902 – 1953
SELÂHADDİN PINAR	1902 – 1960
MES'UD CEMİL TEL	1902 – 1963
HAYRÎ TÜMER	1902 – 1973
NEV'ESER KÖKDEŞ	1904 – 1962
MUSTAFA NÂFİZ IRMAK	1904 – 1975
EKREM KARADENİZ	1904 – 1981
NUBAR TEKYAY	1905 – 1955
OSMAN NİHAD AKIN	1905 – 1959
HALİL CAN	1905 – 1973
RÜŞEN FERİD KAM	1905 – 1981
FERİD ALNAR	1906 – 1978
EMİN ONGAN	1906 – 1985
HAKKI DERMAN	1907 – 1973
ZEKİ DUYGULU	1907 - 1974
ŞÜKRÜ TUNAR	1907 - 1962
LÂİKA KARABEY	1909 – 1989
MUZAFFER İLKAR	1910 – 1987
İZZEDDİN ÖKTE	1911 – 1990
İSMAİL BAHA SÜRELSAN	1912 – 1998
SADİ HOŞSES	1912 – 1994
REŞAT AYSU	1912 – 1999
MELAHAT PARS	1912
KADRİ ŞENÇALAR	1912 - 1989
HÂLUK RECÂÎ	1912 - 1972
SEMAHAT ÖZDENSES	1913
VECDİ SEYHUN	1915 - 1984
SELAHADDİN İÇLİ	1923
ŞEKİP AYHAN ÖZİŞİK	1932 - 1981
AKIN ÖZKAN	1934
CİNUÇEN TANRIKORUR	1938 - 2000
HASAN ESEN	1958-

Özgeçmiş

1980 İstanbul doğumludur.

1991 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın açmış olduğu sınavı kazanarak Çalgı Eğitim Bölümü'nde orta ve lise eğitimini tamamladı. İhsan Arslan, Mithat Arısoy, Umut Onür ile keman çalıştı.

1997 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Kompozisyon Bölümü'ne girmeye hak kazandı. Yavuz Özütsün ile Türk Müziği, Prof. Mutlu Torun ile Türk Müziği Formları ve Türk Müziği Kompozisyon, Prof. Dr. Selââddin İçli ile Türk Müziği Kompozisyon ve Repertuar, Doç. Nail Yavuzoğlu ile Armoni, Mehru Ensari ile piyano çalıştı.3.lük derecesi ile lisans eğitimini tamamladı.

2003 yılında Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Müziği Bölümü Yüksek Lisans Programı'na katıldı.

2003-2005 yılları arasında T.R.T. keman sanatçısı Kemal Caba ile keman çalışmalarına devam etti. Caba ile rebâb çalışmalarına devam etmektedir.

Halen Özel Anafen Koleji Anaokullarında müzik öğretmenliği ve 2001 yılında göreve başladığı Eyüp Musiki Vakfı'nda keman öğretmenliğine devam etmektedir.

